

Номер для подачі оголошень
☎ 098 477 12 70

ЧИМ ЗАКІНЧИТЬСЯ АЖІОТАЖ З ГЕНПЛАНОМ, с. 2, 5, 16

МАЄТЕ ШАНС ВИВЧИТИСЯ НА ПРОГРАМІСТА **НОВИНИ** с. 12

СЕРЕДА
22 лютого 2017

№8

ДАРУЄМО КОЛЯСКУ **НОВИНИ КОМПАНІЙ** с. 12

Barcode: 4820066453202
490 грн
1 блок
Газета є членом Всеукраїнської Газетної Асоціації

www.ria.ua

50 днів – і самогубство: чому діти граються зі смертю

Дізнавшись про «групи смерті», батьки б'ють на сполох і блокують акаунти своїх дітей. Психологи радять не вдаватись у крайнощі, але саме час дізнатися, чим живе і з ким спілкується ваша дитина в соцмережах. Серед тих, хто захопився небезпечною грою, були й тернопільські підлітки

4:20

Читайте **НАШІ ДІТИ** с. 6-7

СЬОГОДНІ У НОМЕРІ

421

ВАКАНСІЙ
ВІД ПРОВІДНИХ ФІРМ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Овчарук: "Алкоголю в крові не було"

Читайте **ГОЛОВНЕ** с. 3

Голосуйте за МІС RIA - 2016

Читайте **КОНКУРС** с. 4

Шлюб за добу

Читайте **МІСТО** с. 8

Як вчать наші діти в школах США

Читайте **ШКОЛА** с. 10

МАГАЗИН
Добрий Господар
офіційний дилер торгових марок
STIHL **VIKING**
Умови акції запитуйте в офіційного дилера.
м. Тернопіль, вул. Шептицького, 25; тел 52-37-74, (067) 533-70-67; www.gospodar.te.ua

справжні
броньовані
ДВЕРІ
від виробника
пожежний сертифікат
ліцензійний монтаж
дверей
під
індивідуальні
розміри
www.rif.te.ua
ПІДПРИЄМСТВО
РИФ м.Тернопіль,
вул. Довженка,18 тел.:(0352) 438030, (067) 7191371

ГЛОБАЛ КРЕДИТ
КРЕДИТИ
ЗА 15 ХВИЛИН
від 200 до 10 000 грн
паспорт та код
без довідки про доходи
вул. Шоптицького, 7/1
(067) 487-74-14
www.globalcredit.ua
(097) 097 88 88

Комп'юнерФінанс
ГРОШІ ГОТІВКОЮ
до 10 000 грн
ЛИШЕ ПАСПОРТ ТА КОД
за
20
ХВ.
вул. Київська, 11
вул. Патріарха Мстислава, 1
050 479 14 83
www.kf.ua

«З ПОВІЯМИ СПРАВИ МАТИ НЕ ХОЧУ!»

Резонанс ■ Скандал розгорівся після серії замовних публікацій про якісь (конкретно не вказано — прим. ред.) злочини в земельній сфері міста, нібито вчинені депутатом тернопільської міської ради Андрієм Шкулою. Для захисту честі і гідності депутат звернувся в прокуратуру і готує позов до суду

АРХІВ РЕДАКЦІЇ

Депутат ТМР Андрій Шкула наголошує, що згідно зі справжнім і діючим Генеральним планом міста чимало зелених зон, які забудували за останні роки, могли зберегти. Але і зараз чимало ділянок, які хочуть легалізувати депутати, можна врятувати, поки не забудовані

ВИДАВНИЦТВО RIA

Саме його позиція щодо прийняття змін до Генерального плану міста є причиною появи текстів з необґрунтованими звинуваченнями, вважає Андрій Шкула.

Ці зміни депутатам, нагадаємо, запропонують прийняти на сесії 24 грудня.

— Не думав, що так комусь на мозоль наступлю, — говорить Андрій Шкула. — Я багато років писав про земельні дерибани та скандали в місті, бо вже десять років у журналістиці. Тому тема Генплану та його проблематика мені відомі. Отримавши депутатство, я зміг добитися доступу до Генплану, що схований у міській раді під грифом «для службового користування». Побачив і зрозумів: якщо пропонувані зміни приймуть — в місті почнеться біда. Тож днями розмістив на своїй сторінці у фейсбук порівняння парків у діючому, справжньому Генплані та підмальованій версії на сайті міськради. Це порівняння я розіслав і депутатам, аби розуміли, за що голосують. Публічно сказав, що Генплан — злочин, і одразу полився бруд.

Зелені зони давали під забудову

Генплан — головний містобудівний документ. Його дотримання — обов'язкове. Якщо зона позначена «зеленою», то давати ту землю під житлову, громадську чи комерційну будову не можна. А в місті давали. І всі ми пам'ятаємо та бачили ті скандали.

— Тому Генплан і підробляли, домальовуючи замість зеленої зони будівельну, — продовжує Андрій

Шкула. — Зараз пропонують депутатам під виглядом необхідних місту змін легалізувати обладнання. Почався тиск на мене, аби менше говорив, та поливання брудом, аби втратив і довіру людей, і бажання відстоювати правду. Я вважаю, що найбільше зміни до Генплану потрібні забудовникам, ділкам, які мають ще не забудовані шматки парків, та представникам влади, які до цього причетні. А з тих часів в раді досі — той же архітектор і той же Сергій Надал.

Мова про десяток ділянок, які в справжньому Генеральному плані є зеленими зонами, а в фальшованому, на основі якого розробляли зміни для голосування депутатів, ділянки вже під будови

Тактика залякування через ЗМІ в Тернополі типова. Для цього створена ціла команда, яка або на своїх або на «дружніх» ресурсах розміщує замовні статті.

— Я трохи дивуюсь тим людям, які називають себе «журналістами», «редакторами», але за гроші готові хоч тата з мамою продати, — говорить депутат. — Частина з них пишуть мені потім у приватні повідомлення: «ти ж теж можеш щось замовити». Але з повіями з будь-якої сфери та з такими методами справи мати не хочу. В останній серії публікацій, де мене ні в чому не звинувачують конкретно, але чітко

пишуть статті кримінального кодексу, під які нібито «підпадають мої дії», то сперечатись в їхній пісочниці я не буду. Я вже написав заяву в прокуратуру про злочин — поширення завідомо неправдивих повідомлень про вчинення важких злочинів. Готую й позов до суду.

Все відсуджене віддам на благодійність.

Депутат готує позов

У судовому процесі депутат має намір офіційно отримати інформацію про сайти, де розміщувалась брехня, бо у вільному доступі ін-

формації про власників та дописувачів немає.

— У журналістських колах добре знають, хто займається «чорнухою» і «заказухою», — додає Андрій Шкула. — Але аби назвати імена інформаційних повій публічно, потрібні докази.

ЕКСПЕРТИ RIA ПРО НАЙАКТУАЛЬНІШЕ

Що останнім часом вас схвилювало найбільше?

Марічка МАРУШИН, (20 р.), студентка:

— Тернопіль — затишне місто, але для комфортнішого проживання мені не вистачає кілька нюансів. Починаючи з низького технологічного і санітарного стану транспорту, та закінчуючи не завжди професійною поведінкою водіїв. Окрім цього необґрунтовано є ціна проїзду в маршрутках. Також не тішить цієї зими робота комунальників.

Петро ЯКУБІВ, (22 р.), студент ТНТУ:

— Останнім часом мене, як і кожного водія, дивує і хвилює стан наших доріг. Закінчується зима, тане сніг і неймовірна кількість ям, які з'являються, просто вражає. І через погану попередню роботу комунальних служб під час снігопадів, з'являється багато води на дорогах. Пройхати, щоб не обхляпати пішоходів неможливо.

Ігор ВАСИЛІВ, (37 р.), голова тернопільського осередку ВО «Автомайдан»:

— Схиляю голову перед Небесною Сотнею, маю великий борг перед полеглими на Інституцькій. Три роки пишемо Майдан, Небесна Сотня, Революція Гідності з великої літери. Три роки, як слово двохсотий не ріже слух. Ми точно не знаємо, як треба зробити, але знаємо, як не має бути. І ми країну змінимо!

Ігор ПРОЦІК (30 р.), голова Правління ГО «Спілка Молодіжного Самоврядування»:

— Чи змінились ми самі після Майдану? Чи готові брати відповідальність за вирішення суспільних проблем? Відтоді ми, здається, трохи збайдужіли. Часто чекаємо на владу у вирішенні проблем під'їзду, двору, будинку, мікрорайону... Не хочемо самі брати відповідальність. Забули, що держава — це ми.

Діана СЕМАК (21 р.), маркетолог видавництва:

— Найбільше схвилювало відзначення річниці смерті Небесної Сотні. «Плине кача» чути звідусіль — телебачення, радіо чи давно збережений запис у соціальних мережах. Слова пісні, які означають для українців набагато більше, ніж вигуки з трибун на поминальних заходах. І сором, який приходить із мелодією. Бо тої мети, за яку заплачено кров'ю — не досягнуто.

Володимир ЛЕВКОВИЧ (35 р.), член ГС «Рада бізнесу Тернопілля»:

— Нещодавно як лектор брав участь в проекті «Бізнес-курс для ветеранів». Він дає можливість бійцям безкоштовно отримати базові знання, а також при підтримці менторів розвинути ту підприємницьку діяльність, якою дехто з ветеранів уже займається. Вразив їхній живий інтерес. Відчувається, що ці люди знають, що таке боротьба.

КРИВАВА РІЗАНИНА У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ДРАМТЕАТРІ

Резонанс ■ Актор з ножом накинувся на світлотехніка. Той — у реанімації. Як з'ясувалось, чоловіки були добрими друзями і сусідами. Віталій Зубченко — під домашнім арештом. Йому загрожує від 5 до 8 років тюрми.

ІРИНА БЕЛЯКОВА, 0-95-875-33-60,
IRYNA.BELYAKOVA@20MINUT.UA

Актор Тернопільського академічного обласного українського драматичного театру ім. Т. Шевченка Віталій Зубченко кинувся з ножом на 32-річного світлотехніка Андрія Гурневича.

Сталось це 14 лютого, одразу після вистави «Летюча миша», яку зіграли з аншлагом.

Наразі Андрій в лікарні. Медики кажуть, що йому пощастило: лезо пройшло в кількох міліметрах від сонної артерії. Однак, чоловік втратив чимало крові.

Працівники театру підозрюють, що напад агресії в актора Віталія Зубченка викликали наркотики.

— Повідомлення про те, що в центрі міста невідомий стікає кров'ю, надійшло 14 лютого у чергову частину Тернопільського відділу поліції о 23:15, — повідомили у відділі комунікації головного управління нацполіції в області. У ході проведення комплексу оперативно-профілактичних заходів правоохоронці встановили, потерпілий — тернополянин, 1984 року народження.

Порізани шия і ноги

За словами Андрія Гульоватого, начальника відділення слідчого відділу тернопільського відділу поліції, під час розпивання алкогольних напоїв із знайомим, між чоловіками виникла словесна суперечка, яка переросла в різанину.

— В результаті — потерпілий

отримав ножове поранення в ділянку ніг та шиї, — повідомив начальник відділу комунікації головного управління нацполіції в області Сергій Крета. — Пораненого мешканця обласного центру бригада швидкої допомоги доставила до лікарні. Медики діагностували у нього множинні різані рани стегон та шиї, крововтрата другого ступеня.

Підозрюваного у злочині працівники поліції затримали відповідно до статті 208 КПК. Невдовзі йому обрали міру запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту.

Стан потерпілого важкий, оскільки він втратив багато крові. — Подія внесена до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ч. 1 ст. 121 Кримінального кодексу України, — повідомив Сергій Крета. — Йдеться про умисне тяжке тілесне ушкодження.

У театрі про цей випадок говорять неохоче. Запевняють: не чули від Віталія запаху алкоголю. Лише підозрюють, що, можливо, вживав якісь таблетки чи амфетаміни.

— Напередодні цього випадку один з них вже мав догану, — розповіли нам у театрі. — Саме за порушення трудової дисципліни. 14 лютого відбулись збори колективу. Йшлося про підписання контрактів. Там вкотре наголосили: година після робочого дня — і всі розходяться по домівках. Всі попередили, всі ніби погодилися. І на те, що за порушення правил трудової дисципліни звільнять з роботи.

Актор драмтеатру Віталій Зубченко зараз під домашнім арештом

Віталій в цей день був на сцені

14 лютого у театрі грали «Летюча миша». Аншлаг, позитивні емоції. Віталій теж брав участь у виставі — грав в масових сценах. Вистава закінчилась, практично всі розійшлися по домівках. Невдовзі керівництву театру зателефонували і викликали назад.

— Може, він щось і вживав, не раз помічали в нього якийсь блиск в очах, — розповіла працівниця театру, яка просила не вказувати її прізвища. — Що там сталося — ніхто достеменно не знає. Лише можемо запевнити — вони (Віталій і Андрій — прим. авт.) були найкращими друзями — не розливай воду. Сім'ями дружили... Навіть у їхніх родинях часом

нарікали: Андрієві мамі рідної не треба — давай йому Зубченка.

У театрі вкотре провели збори щодо трудової дисципліни. Ймовірно, обоє учасників конфлікту будуть звільнені з роботи, бо вже мали догани.

Пораненому Андрієві колеги збирали кошти на лікування. Стан його тяжкий, але стабільний.

Віталій, як нам стало відомо, — під домашнім арештом. Колеги аналізують його поведінку останнім часом і стверджують: відхилення такі були. Навіть чули від нього: «Я — волк. Я — санітар леса». Помічали його захоплення холодною зброєю та часом невинуватим агресією. Хоча кажуть — актор він хороший. Взяти до уваги лишень його роль у «Занадто одруженому таксисті».

ЮРИДИЧНА ДОВІДКА

Кримінальний кодекс України
Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження
1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його

функцій, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя, — карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

Суд був. Овчарука — не було

ІРИНА БЕЛЯКОВА, 0-95-875-33-60,
IRYNA.BELYAKOVA@20MINUT.UA

Ані Віктор Овчарук, ані його захисник, не прийшли до суду за засідання. Засідання тривало кілька хвилин і розгляд справи перенесли на 27 лютого. Водій відмовився проходити медосвідчення на вміст алкоголю у крові і на місці події, і в медзакладі.

У Тернопільському міськрайсуді слухали справу щодо голови облради Віктора Овчарука, якого патрульні поліцейські напередодні Нового року оформили «за п'янку за кермом». Точніше — за відмову від проходження медосвідчення.

Нагадаємо, голову облради затримали за кермування у нетверезому стані — про це нам написали читачі. Поліція підтвердила, що є протокол, але за відмову пройти медосвідчення. Віктор Овчарук категорично заперечував, що перебував за кермом напідпитку і стверджував, що має результати з іншого закладу — там сказано, що алкоголю у крові не було. Також голова облради припустив тоді, що його «замовили».

Невдовзі Поліція підтвердила факт, що Овчарук керував автівкою в нетверезому стані

— На адресу суду надійшла заява від адвоката Лукашова, який

представляє інтереси Овчарука, що 3 лютого ним було подано заперечення на протокол про адмінправопорушення, — каже суддя Юрій Дзюбановський. — Та клопотання про витребування від управління Патрульної поліції матеріали відеофіксації, що стосуються складання адмінпротоколу про адмінправопорушення, як доказ у справі.

Адвокат письмово також вказав, що дані матеріали не надійшли, фактично позбавивши його можливості ознайомлення з матеріалами у справі. Врешті судове засідання суддя переніс на 27 лютого.

У залі засідання була також присутня представниця патрульної

поліції, яка оформляла протокол «за відмову». Однак, з журналістами спілкуватись відмовилась, скерувавши їх до прес-служби патрульної поліції. Ми цікавились, чи протокол склали у присутності двох свідків, як вимагає закон. І чи хтось з поліцейських був присутнім при проходженні головою облради медосвідчення у лікарні.

— Адмінпротокол за ч. 1 ст. 130 Кодексу про адмінпорушення склали у присутності двох свідків, — запевнили у прес-службі управління патрульної поліції Тернополя. — Водій відмовився проходити медосвідчення на вміст алкоголю і на місці події, і в медзакладі.

Сьогодні на сайті 20minut.ua

Найбільше коментують:

- 10 схованок у квартирі, в яких «домушник» шукатиме гроші в першу чергу
- В утепленій пінопластом школі «намутили» з документами
- Чому газ червоно-жовтий і не печуться плячки, роз'яснюють фахівці
- Що жінки чекають від чоловіків на 8 березня? (ОПИТУВАННЯ)
- «Генеральний план» міняють і для того, щоб прикрити владні дупи»
- Вакансії тижня у Тернополі: кого шукають і які зарплати пропонують
- Заборона НБУ мати інші кошти на зарплатній картці — фейк
- Тернополяни просять економити світло через надзвичайний стан
- Кого «нагріють» котельні на торфі

Найбільше читають:

- Об'їзну перекирили через велику аварію
- Кривава різанина у тернопільському драмтеатрі
- Як у Тернополі зустрінуть Нерукотворний образ Ісуса Христа можна буде побачити онлайн
- Сотні паломників прийшли помолитися до Ікони з Ватикану (фоторепортаж)
- Екс-міліціонери пікетували Пенсійний фонд. Збираються на Київ
- Чого просять тернополяни у Ікони Спаса Нерукотворного
- У Білій задихнулось тримісячне немовля
- Тернопіль перетворився на суцільний затор
- Чому газ червоно-жовтий і не печуться плячки, роз'яснюють фахівці
- У центрі Тернополя підірвали молодика. Він у важкому стані
- У Тернополі на Збаразькому кільці загорілась маршрутка
- «Чи вбив я бабцю?» — патріарх УГКЦ Святослав Шевчук про медичну етику
- Обережно! Шахраї чигають на вірян, які хочуть поклонитись святині

ГАРЯЧА ЛІНІЯ «20 ХВИЛИН»

Сьогодні на гарячій лінії «20 хвилин» чергує журналіст Ірина Белякова. Зі своїми запитаннями та інформацією ви можете звернутися за телефоном 43-00-50, 43-00-56 або надіслати їх нам на електронну адресу 20hvilyn@gmail.com.

Редакція «RIA плюс» та «20 хвилин» 43-00-50
 Пожежно-рятувальна служба 101
 Міліція 102
 Швидка медична допомога 103
 Аварійна газу 52-62-38
 Аварійна водоканалу 25-26-10

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Аварійна тепломереж 25-48-10
 Чергова міської ради 1580
 Довідкова залізничного вокзалу 1505
 Довідкова автовокзалу 1504
 Цілодобова стоматологічна служба 52-06-09
 Чергова аптека 24-22-70, 26-93-88

Управління захисту прав споживачів 52-16-65
 Управління транспорту 52-15-14
 Перевірка якості продуктів 52-23-87
 Довідка міськвиконкому 23-63-97
 Головавтоінспекція 52-47-38
 Аварійна електромереж 52-24-66

Сюзанна Музика отримує задоволення від роботи моделі на подіумі та фотозйомок

— Люблю фотографувати і ловити кожний щасливий момент, — каже Мар'яна Джердж

— Не вважаю, що «тонни» макіяжу в повсякденному житті є доречними, — каже Юлія Янчинська

ЗНАЙОМТЕСЬ: ТРИ ПРЕТЕНДЕНТКИ НА КОРОНУ "MIS RIA 2016"

Конкурс ■ У фінал конкурсу краси "Mis RIA 2016", який відбудеться 10 березня у нічному клубі Opera, увійшло 12 красунь. У цьому номері ми розкажемо про наступних учасниць — Юлію Янчинську, Мар'яну Джердж та Сюзанну Музику.

МАР'ЯНА ДОХВАТ, 097-783-53-39,
MARJANA.DOKHVAT@GMAIL.COM

Про свої мрії, хобі, секрети краси та що вони змінили б, якби стали "Mis Всесвіт", розповідають наші конкурсантки.

Подобаються особистості

19-річна Юлія Янчинська вчиться на вчителя початкових класів. У вільний час вишиває і мріє про щасливе дитинство для усіх дітей.

— В дитинстві мої мрії кардинально змінювалися, але бажання стати вчителькою перемогло, — розповідає Юлія. — Тому зараз здобуваю освіту вчителя початкових класів в ТНПУ. А також я реалізую себе в громадському секторі.

Дівчина близько двох років є членом громадської організації «Молодіжне об'єднання «Файне місто». Юлія займається саморозвитком, обожнює читати книги.

— З малих років з бабусею займалася рукоділлям, — продовжує красуня. — Тому інколи беру тайм-аут у постійній круговерті днів та насолоджуюся спокоєм і тишею під час вишивання.

Щоб гарно виглядати, дівчи-

на багато уваги приділяє своєму волоссю. У її арсеналі — маски, бальзами та олійки.

— Не вважаю, що «тонни» макіяжу в повсякденному житті є доречними, — каже Юлія Янчинська. — Ще й у моему віці. Тому використовую зовсім небагато косметики, яка підкреслює очі.

У людях учасниця цінує ширість та відкритість. Також дівчині подобаються сильні особистості.

— Це люди, які мають свою думку, бачення, але при цьому залишаються толерантними, — каже Юлія. — Перш за все мене відштовхує брехня і лицемірство. Важливо, щоб людина завжди залишалася людиною в будь-якій ситуації.

Якби Юлія стала "Mis Всесвіт", то шукала би спосіб реалізувати свою мрію — щоб у всіх дітей було справжнє дитинство.

— Я вважаю, що коли в малят є справжнє веселе, безтурботне дитинство, то в майбутньому з них виростуть чудові особистості, лідери, люди, які будуть успішними, — додає дівчина. — Завжди великі надії покладають на майбутнє покоління, а в теперішній час — особливо.

Тому дітям зараз потрібна любов і підтримка, віра в них, можливість

відкривати свої таланти та дозволити бути їм важливою частинкою цього світу.

Ловлю кожен щасливий момент

18-річна Мар'яна Джердж вчиться на фотографа та виступає у драмгуртках. Цінує в людях відповідальність за свої слова та вчинки.

— Я із Бучацького району, але зараз проживаю у Тернополі. Вчусь в ТВПУ сфери послуг та туризму на фотографа та оператора, — розповідає Мар'яна. — Обрала таку професію, бо люблю фотографувати все, що мене оточує, ловити кожний щасливий момент життя.

У дитинстві дівчина мріяла стати артисткою. Хобі красуні — виступати у драматичних гуртках. А у вільний час Мар'яна любить читати книги, гуляти, дивитись фільми, проводити час з рідними та веселитись із друзями.

— Щоб гарно виглядати, я стараюсь час від часу займатись спортом, — каже дівчина. — Роблю масаж обличчя, тіла. Приймаю

розслаблюючі ванни.

В людях дівчина цінує доброту, відвертість, щирість, відповідальність за свої слова і вчинки. А відштовхує її брехня, неповага та заздрість.

— Якби я стала "Mis Всесвіт", допомогла б маленьким дітям, які не мають батьків, знайти свою сім'ю, — додає Мар'яна. — І допомагала би хворим людям.

Емоцій від спалаху камер не передати

16-річна Сюзанна Музика вчиться у школі, хоче бути моделлю і змінити ставлення людей до хворих дітей.

— Я навчаюся у школі № 24, захоплююся модельним бізнесом, — розповідає дівчина. — Обрала таку професію, тому що мені подобається ця сфера діяльності. Емоції, коли ти виходиш на подіум, бачиш спалахи фотокамер — не передати словами.

Ще з дитинства Сюзанна любить танцювати, співати, фотографуватися, бути в центрі уваги.

— Я дуже люблю проводити свій час із молодшим братиком, — каже

Сюзанна. — Гратися з ним — це щось неймовірне. А коли в мене щось сталося, то він підходить, так ласково обіймає і каже: «Сюзанна кавіа, всьо хватить грустити». Тоді просто обіймаю його і відразу забуваю про свої негаразди.

В людях дівчина цінує добро та чесність. Красуня вважає — як ти ставишся до людей, так будуть ставитись і до тебе.

— Мене відштовхує брехня, — розповідає дівчина. — Тому що вона може завдати багато шкоди і болю.

Якби Сюзанна стала "Mis Всесвіт", то хотіла б змінити у людях ставлення до дітей з різними хворобами.

— А саме до дітей з синдромом Дауна, тому що сама бачила та чула, які люди бувають жорстокі до таких дітей, — додає учасниця. — Як батьки кажуть своїм дітям: «Не йди до нього, він дурний». Це дуже погано відображається на хворих дітях. А ті діти, яким батьки кажуть, що хворі діти дурні, виростають такими ж злими, як їхні батьки. І мене це засмучує.

За путівку до Венеції позмагаються 12 чарівних тернополянок

Конкурс краси "Mis RIA" відбувається уже сьомий рік поспіль. Цього року участь у конкурсі взяло 118 дівчат. У фіналі конкурсу змагатиметься 12 тернополянок. Активна підготовка та репетиції уже розпочалися.

— Участь у конкурсі «Mis

RIA» — це чудова можливість продемонструвати усю свою красу, вміння і таланти, — розповідає керівник відділу промо Медіа Корпорації RIA Олена Ковальська. — Подолати власні страхи перед публікою, стати більш впевненою в собі та у своїх

силах. Усі конкурсантки — різні. Параметри та досвід зовсім не грають ролі. Головне — бути впевненою та амбіційною.

Переможниця конкурсу отримає путівку на двох в тур «Ура Венеція» від туристичного оператора «Адріатік Тревел».

СПОЧАТКУ ПОРОЗДАВАЛИ ЗЕМЛЮ. ТЕПЕР АБО УЗАКОНЯТЬ ДЕРИБАН, АБО СЯДУТЬ

Місто ■ Земельне беззаконня панує в Тернополі з 2011 р. Ділянки давали, де хотіли та скільки хотіли. На сесії міської ради 24 лютого влада хоче узаконити скоєне. Якщо так триватиме далі, то за 10 років усі парки Тернополя можуть зменшитися вдвічі

ВИДАВНИЦТВО RIA

Останнім часом тернополяни постійно чують про “генеральний план”. Та мало хто знає, що це таке. Як би не пробували перевернути правду чиновники, варто знати: це — найголовніший документ, який визначає зони, де у місті можна будувати, а де це заборонено. “Зелені зони” у генеральному плані — це парки та сквери. Це — території, які забудувати не можна.

Тернопіль нещадно ділять

Для прикладу, у 2013 році міськрада надала будівельному комунальному підприємству 43 сотих зеленої зони у парку ім. Шевченка. На цій ділянці поки громадський туалет. У тому ж році будівельному комунальному підприємству дали 72 сотих зеленої зони біля ТЦ «Орнава». Зараз там уже б'ють сваї. У Старому Парку намагаються виділити будівельному комунальному підприємству 31 соту зеленої зони, разом із майданчиком під військовою технікою. У парку «Національного відродження» всю зелену зону вздовж вулиці 15 Квітня, а це більше 2 гектарів, уже передали комунальним чи приватним структурам під будову.

Земельне законодавство, містобудівну документацію та правила

міські чиновники порушували зухвало, а щоб правоохоронці не помічали цього, «дякували» їм тією ж землею. Як приклад — 35 сотих зеленої зони біля літака в 2013 році дали обласній прокуратурі під будівництво житлового будинку.

Складається враження, ніби Тернопіль хочуть поділити серед будівельників.

Згадайте, навпроти «Співочого поля» виросла багатоповерхівка, а нижче від школи №24 — гаражі. Вже майже п'ять гектарів парку займає «Святотроїцький духовний центр». У Старому парку біля Тернопільської університетської лікарні (в народі — «обласна лікарня») з'явилася багатоповерхівка... У парку Шевченка колишнє кафе «Назарія» переросло у чималий ресторан. Відкусили шмат «Топільче» торговий центр та житловий комплекс біля спортивної школи. Парки «просвічуються» наскрізь. Та декому, вочевидь, мало...

Або пан — або тюрма

Щоб вищеперелічені ділянки віддати під будову, міські очільники та посадовці міськради переступили через закон.

— Головний архітектор Бесага перекладає всю провину за порушення Генерального плану Тернополя при наданні земельних ділянок на міську раду, тобто на депутатів, — каже представник тернопільського ДемАльянсу Денис Милий. — Мовляв, це ж вони так проголосували. Але чиновники замовчують, що саме їхні висновки та рекомендації як відповідних фахівців лягли в основу таких голосу-

«Ціна питання узаконення злочинів попередніх років — мільйони доларів. Тому депутатів можуть дурити, лякати, купувати. Мета — легалізувати корупційну земельну схему, яка зародилась у 2011 році, і діє досі.»

вань. Адже депутати міської ради не є фахівцями в галузі містобудування та більшою мірою покладаються на експертів. До прикладу, пан Бесага видав містобудівні умови на ділянку під туалетом в парку Шевченка, вказавши замість «зеленої зони» (згідно Генплану) незрозумілу «територію установ

Проголосували за зміни до Генерального плану депутати по суті узаконять надання під будову 43 сотих зеленої зони біля туалету в парку Шевченка. Схожа біда у всіх парках

та підприємств обслуговування», увівши таким чином депутатів в оману.

Зараз правоохоронці розслідують кримінальну справу щодо підробки генерального палану та фальшування витягів з нього. Нещодавно з'явилися нові докази цього: листування Тернопільської міської ради та проектної організації, яка розробляла генплан нашого міста. А також графічні матеріали, які показують масштаб фальшування. Схоже, у зловживаннях замішані земельний відділ міської ради, управління архітектури та попередня каденція міської ради. Корупційна схема підпадає під статті «зловживання службовим становищем», «злочинна недбалість», «службове підроблення». А це — роки тюрми.

рального плану міста Тернополя». Підтримавши ці зміни, народні обранці легалізують злочини та «дерибани» попередніх років.

— Як на мене, то змінами хочуть, зокрема, узаконити ряд незаконно виділених земельних ділянок, на яких ведеться будівництво, — каже голова ГО «Правовий погляд» Андрій Кукурудза. — Зверну увагу також на межу Тернополя. Генплан прийняли у 2010 році, а межі міста у відповідності до нього немає і нині. Можливо, не робили цього в угоду власним інтересам. Через відсутність затвердженої межі міста, Тернопіль позбавлений можливості за рахунок запланованих у Генплані земельних ділянок задовольнити потребу, зокрема, воїнам АТО. При цьому міські чиновники, приховуючи власну бездіяльність у питаннях затвердження межі міста, воїнам відповідають: «вибачте, у нас немає землі» або екзотичніше: «вибачте, у нас землю забрали чиновники обласної адміністрації».

Генплан не обдуриш

Містобудівну документацію — Генеральний план міста — депутати затвердили у серпні 2010 р., ще за каденції міського голови Романа Заставного. Це така собі мапа міста, де чітко позначено, де у нас парки, де сквери, а де ділянки під будову. Генеральний план — головний містобудівний документ, якого потрібно неухильно дотримуватись. Усі похідні документи

повинні на 100% виходити з умов цього генплану. Так ось, у єдиному вірному, затверженому документі, УСІ перераховані вище земельні ділянки є зеленими зонами, які не можна було виділяти під будову. Змінювати ці «правила забудови» дозволено лише раз у п'ять років, та й то лише на основі офіційних пропозицій, після громадського обговорення та публічної погоджувальної комісії. Інакше бути не може — це фундаментальний закон.

Проте, у нас пішли іншим, креативним, але протизаконним шляхом.

Нова корупційна «мітла»

Прийшовши до влади наприкінці 2010 р. нова міська влада вирішила не чекати п'ять років аби офіційно та за погодження громади змінити містобудівну документацію. Натомість почала роздавати ділянки там, де не можна. Ймовірно, із наміром пізніше узаконити таке їх надання.

Проте, от халепа: щоразу, коли формують документи на виділення землі, має бути копія тієї ділянки з генерального плану. Але ж, відповідно до чинної містобудівної документації, — там парк! Тому документи просто підмінили.

У 2011 р. міська влада замовила в проектної організації внесення змін, тобто домальовування до вже затвердженого в 2010 р. генплану. Такі собі кілька штрихів — в основному на зелених зонах — перетворивши їх на містобудівній мапі на ділянки під будову. Справжній документ 2010 р. заховали під грифом «для службового доступу». Для загального користування виставили нелегальну, не обговорену з громадою та не затверджену ніким версію 2011 р., яка не має жодної юридичної сили.

Тепер аби замести сліди, легалізувати скоєне та унеможливити розслідування, депутатам пропонують підтримати на сесії міської ради внесення змін до генерального плану Тернополя. Але за основу для змін підсовують нелегальну, підмальовану копію 2011 р.

Що чекає на тернополяни, якщо депутати проголосують «за» зміни до генплану, дивіться на сторінці 16.

Скандальна сесія: як тиснутимуть на депутатів

ВАДИМ ВОЗЬНИЙ, VOZNUV@GMAIL.COM

Нагарячішою з часів виборів може бути сесія міської ради, запланована на 24 лютого. Сварки і бійки можливі через внесення змін до Генерального плану Тернополя.

Методів «пропихання» цього документу, зважаючи на заяви самих політиків, жваві обговорення в фейсбуці та меседжі в ЗМІ, буде два: тиск на депутатів з боку підприємців та АТОВців і свідомо брехня, аби на час голосування прикрити репутацію депутатів, які натиснуть «ЗА».

Перетворювати сесійну залу на театральну сцену коли потрібно

— фішка очільників міської ради Тернополя. Цього разу можливий візит підприємців, які наполягатимуть, що зміни для Генерального плану потрібні для інвестицій та бізнесу, хоча діючий Генплан проектувався до 2031 р. і ці потреби там передбачені. Також очікується присутність учасників АТО, до яких хтось, кому вигідно, доніс думку про те, що лише змінивши діючий Генеральний план міста можна знайти для них землю. Це — неправда, бо при бажанні влади ту землю можна шукати і зараз.

Крім того в Тернополі з 2010 р. не змінені межі міста і багато землі біля Тернополя могло б ста-

ти тернопільською. Але з межами тягнули, схоже, свідомо. Їхня розмитість — чиясь вигода. До слова, питання зміни меж міста також винесуть на сесійне голосування. Проте потрібно розуміти: питання «Внесення змін до Генерального плану Тернополя» та питання «Зміни меж міста» — не пов'язані. Межі міста змінюють на основі ще діючого Генплану, прийнятого в 2010 р.

«Ми не готові голосувати за такі зміни до Генерального плану Тернополя, бо страждають зелені зони і є багато порушень на околиці» — такі аргументи лунають зараз від багатьох депутатів і навіть фракцій.

Та на сесії вони дозволять себе обманути, аби красиво змінити позицію. Приміром, головуючий на засіданні скаже: «Пропоную окремим рішенням винести заборону на усі ділянки, щодо яких мають перестороги депутати» або ж «Пропоную окремим рішенням накласти мораторій на будову ділянок, до яких мають зауваження депутати». Можна будь-яку кучеряву пропозицію придумати — ціна їй гріш. І керівники міста, і депутати знають, що в сесійній залі, голосуючи за зміни до Генерального плану, які пройшли громадські обговорення та погоджувальну комісію, голосувати можна: «ЗА»,

«ПРОТИ», «УТРИМАВСЯ» за усі існуючі зміни. Процедура та закон не дозволяють щось висмикувати чи змінювати в сесійній залі. Тому ці красиві «окремні рішення» — для окаянств та репутаційного захисту тих депутатів, які голосують «ЗА». Такі «захисні» рішення легко скасувати в суді. А коли почнеться будова, депутат-голосувальник скаже: «Це все злочинні суди і наглі підприємці. Я на сесії захистив ту землю, а вони добилися свого через суд. Тому читачі мають розуміти тонкощі цієї гри. А депутати мають усвідомлювати: виборці знають ваші маневри!»

КВЕСТ ДЛЯ МАЙБУТНЬОГО САМОГУБЦІ

Важливо ■ Групи, які спонукають до самогубства, діють у соцмережах. Відомі випадки участі в них дітей із Києва та Рівного. На щастя, їх вдалося врятувати

ВИДАВНИЦТВО RIA

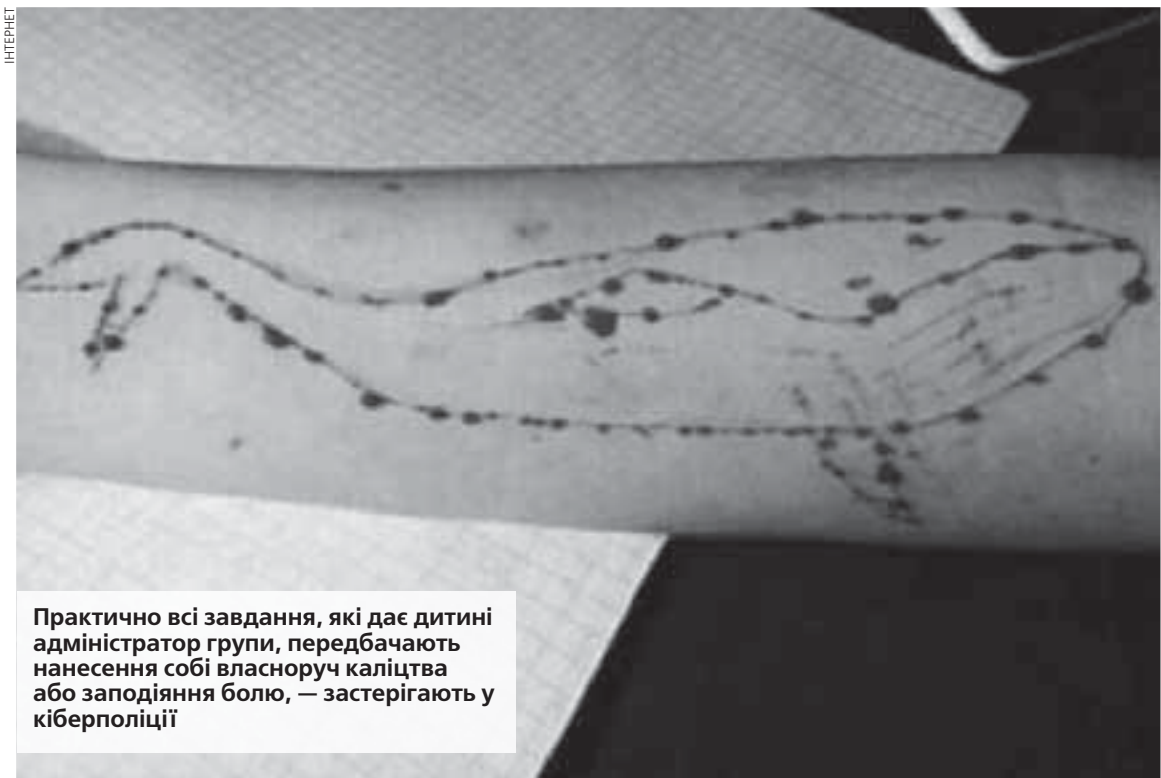
«Кити» — у соцмережах з'явилися групи, в яких кваліфіковані психологи доводять дітей до самогубства. Відомо, що фанати таких спільнот називають себе китами, тому що тварини асоціюються у них зі свободою.

Ці кити можуть літати, і цим, можливо, пояснюється те, що даний вид ссавців — один з небагатьох, представники якого добровільно можуть звести рахунки з життям. Тому у всіх шанувальників «моря китів» і «тихих будинків» на особистих сторінках зображені відео або малюнки з літаючими китами.

— Нелюди, які організували цю систему, працюють таким чином: для того, аби вступити в такі групи, потрібно подати заявку та написати певний текст у себе на сторінці, — пояснили у Департаменті кіберполіції.

Якщо адміністрація групи затвердить кандидатуру, то буде спілкування в приватному чаті для вивчення особи та її готовності до самогубства.

— В наступному повідомленні буде опис завдання та час на його виконання, — кажуть у кіберполіції. — Виконання кожного завдання потрібно фіксувати на фото або відео. Час на виконання кожного завдання

Практично всі завдання, які дає дитині адміністратор групи, передбачають нанесення собі власноруч каліцтва або заподіяння болю, — застерігають у кіберполіції

надається обмежений час. Якщо учасник не встигає його виконати, його виключають з групи. Всього є 50 завдань-«квестів». У фейкових спільнотах — від 13 до 50 «квестів», це залежить від адміністратора.

— Адміністратор групи схиляє дитину до виконання завдань, причому практично всі вони передбачають нанесення дитиною собі власноруч каліцтва або заподіяння болю, — застерігають у кіберполіції.

Коли адміністратор групи впевнений в тому, що дитина готова до самогубства, створюється аудіо з музикою, в якому дитина виступає в головній ролі. У ролик обговорюються усі її проблеми, які вона озвучила «провіднику». Єдиний вихід із усіх проблем, який озвучується в цьому «творі», — вчинити самогубство. Перед цим дитина слухає аудіозапис і робить ос-

тання крок.

Фінальне завдання — покінчити життя самогубством та зафіксувати момент смерті

на камеру в режимі online. Відеозаписи в подальшому продають в мережі Інтернет або в Darknet.

— Коментар

Відсутня мотивація до життя

■ **Ірина ЧОРНА**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології ТНПУ ім. В. Гнатюка

— Медичні дослідження свідчать, що 90% підлітків, які вчинили самогубства, мали ті чи інші проблеми психологічної чи психіатричної природи. Приводом до самогубства можуть послужити підліткова депресія, відчуття тривоги, насильство, зловживання психотропними засобами, нерозділене кохання, приниження, відчай. Зростання кількості самогубств пояснюється відсутністю у підлітків мотивації до життя. І не останню роль тут відіграють військові дії в країні. Однак, до такого ж трагічного кінця можуть привести і незначні зміни в умовах життя, зміна обстановки, проблеми в школі, сварки з друзями, батьками.

— Коментар

Причини суїцидів — нерозділене кохання

■ **Петро ТИХОВИЧ**, начальник відділу ювенальної превенції управління превентивної діяльності головного управління нацполіції в області:

— На щастя, в області випадків самогубств дітей, які були учасниками так званих «груп смерті», не фіксували. Ми намагаємось запобігти лиху і вже підготували доручення провести в освітніх закладах профілактичні бесіди з викладачами, повідомити батьків на зборах. Написали відповідного листа у департамент освіти, щоб донесли проблематику до викладачів. Цього року, на щастя не було жодного випадку дитячих самогубств. Торік — вісім спроб покінчити з життям, при яких дітей встигли врятувати. Ще шестеро таки вчинили суїцид. Всі — дівчата. І в 90% випадків причиною було нерозділене кохання.

Щоб дитина не стала учасником групи смерті

1. Приділяйте більшу увагу психологічному стану дитини
2. Перевіряйте шкіру дитини на наявність пошкоджень. З'ясовуйте, звідки вони з'явилися. Особливу увагу звертайте на пошкодження різного роду в формі кита.
3. Перевіряйте акаунти дитини в соціальних мережах та групи, до яких вона входить. Перевіряйте спілкування в при-

ватних чатах.

4. Звертайте увагу на коло спілкування дитини.
5. Намагайтеся зайняти вільний час дитини спортивними чи культурними секціями.
6. Контролюйте, які фото й та відеофайли є в гаджетах дитини.
7. Встановіть функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах, якими користується дитина.

ДОВІДКА

Департамент кіберполіції виявив одну з таких груп <https://vk.com/blueskitea>, до якої входить 209 користувачів з України. При виявленні подібних груп негайно повідомляйте до кіберполіції (<https://www.cybercrime.gov.ua> (цілодобово), телефон гарячої лінії: (044) 374-37-21 (з 8:45 до 19:30 в робочі дні) та до адміністрації соцмережі, у якій виявили групу.

Кіберполіція встановила постійних учасників таких спіль-

нот, які реєструються з території України. Повний перелік ніків і даних дітей — на сайті <https://te.20minut.ua/Kriminal/vasha-ditina-u-nebezpetsi---u-sotsmerezah-diyut-grupi-yaki-sponukayut-10584386.html>

Набувають популярності ігри, які калічать і вбивають

ІРИНА БЕЛЯКОВА, 0-95-875-33-60, IRYNA.BELYAKOVA@20MINUT.UA

Правила вбивчих новомодних забав поширюють у соцмережах. Окрім «китів» журналісти відшукали ще щонайменше дві. Любителі гострих відчуттів придумали нову «гру» — Salt and ice challenge, що в перекладі означає «виклик сіллю і льодом». Результат — каліцтва і опіки. А дівчаткам пропонують рецепт, як стати феєю вогню Вінкс в домашніх умовах.

У грі «виклик сіллю і льодом» дитина повинна довести свою хоробрість, приклавши до

тіла шматочок льоду з сіллю. На перший погляд, в цьому немає нічого небезпечного, але насправді така суміш швидко охолоджується до 28 °C нижче

кладається до певного місця, холод і біль досить легко терпіти, — пояснюють у соцмережах. — Ось тільки потім така крутість обертається серйозни-

зараз дуже популярна серед підлітків. Особливо широко забава поширилася в Великобританії, де влада вже б'є на сполох і вимагає видалити з Інтернету всі ролики з Salt and ice challenge.

Тому попередьте своїх дітей, що така хвилина слави може обернутися тривалим і болючим лікуванням та навіть каліцтвом.

Від рецепту «оживлення» ляльки Вінкс, який ми відшукали у відкритому доступі соцмереж, взагалі волосья стає дибки.

— Опівночі, коли всі ляжуть спати, встань з ліжка і обійди кімнату навколо тричі, — йдеть-

ся «у рецепті». — Потім промов чарівні слова: «Царство Алфеї, милі феї, дайте мені сили, я вас прошу...».

Після цього радять піти на кухню та наголошують: старайся, щоб тебе ніхто не помітив, інакше магія слів пропаде.

— Включи газову плиту, всі 4 камфорки, але не підпалюй їх — ти ж не хочеш обпектись, — йдеться в інструкції. — Після цього тихо йди спати. Коли ти заснеш, піде чарівний газ, дихаючи яким ти станеш феєю. Як прокинешся, скажи: «Чарівна Алфеє, дякую, я стала феєю».

«Включи газову плиту, всі 4 камфорки, але не підпалюй

їх — ти ж не хочеш обпектись. Після цього тихо йди

спати. Коли ти заснеш, піде чарівний газ,

дихаючи яким, ти станеш феєю»

нуля! А це загрожує серйозними каліцтвами!

— Оскільки лід з сіллю при-

ми термічними травмами, які можна порівняти з опіками!

Найсумніше, що така «гра»

ГРА ЗА КРОК ДО СМЕРТІ

Безпека ■ Після поширення інформації про існування «груп смерті» батьки б'ють на сполох і блокують акаунти своїх дітей. Як з'ясувалось, серед тих, хто захопився небезпечною грою, були й тернопільські підлітки. Наші журналісти також намагались зареєструватись у групах, аби дізнатися більше інформації. Однак погодження модераторами так і не отримали

ІРИНА БЕЛЯКОВА, 0-95-875-33-60,
IRYNA.BELYAKOVA@20MINUT.UA

— Ти не уявляєш, як це страшно, — голос мами 12-річної Вікторії ледь чути на тому кінці дроту. — Я коли дізналась, моя мала вже була на 20-му рівні... Що робити? Куди бігти? І донька — ну як зомбі. Не докричатись, не достукатись.

Про те, що тернополянка Віка (ім'я дитини змінено з етичних міркувань. Справжні дані є в редакції — прим. авт.) є учасницею однієї з груп з «китами», мама дізналась випадково — проговорила її подруга. Дівчат раніше було не розлучити. Тепер мати помітила, що її донька з подругою майже не бачиться. Цікавилась у доньки — та лишень віджартувувалась. Випадково зустріла доньчину подругу і поцікавилась, чого та в гості тепер рідко заходить.

— Та Віка весь час в китах, — мама пригадує, як дівча знизало плечима і ображено додало, — у неї тепер нові друзі. Їй там цікаво. А я боюсь. Думаю, що зі смертю жартувати не варто...

Як жінка дісталась додому — і

не пригадує. Коли увірвалась до квартири, над силу намагалась стриматись, аби в буквальному сенсі не шарпнути донькою, яка «зависла» в моніторі.

— Головне тоді було взяти себе в руки. Зізнаюсь — це було практично нереально, — пригадує тернополянка. — Я спочатку ніби без особливого інтересу поцікавилась, що дивиться донька. Потім були крики, плачі... Дійшло до того, що я взяла до рук книгу про 50 кроків до самогубства. Аби самій зробити висновки — що могло зацікавити мою доньку — дівчинку з цілком благополучної родини і яка ходить до церкви, — у тому, щоб звести рахунки з життям.

Віртуальні маріонетки

Аби «перемогти» у цьому жакливному квесті, потрібно пройти 50 рівнів. Фіналісти — на 50 рівні — мають обірвати власне життя.

— У цих груп є й інший бік медалі, — каже тернополянин Юрко Кулик. — Нехай якась частина учасників дійде до так званого фіналу. Але більше турбує інше: залишиться ж значно більша ча-

Якщо побачили на руках дитини опіки, поранення чи порізи, негайно перевірте її соцмережі. Також про участь дитини у грі свідчить те, що дитина постійно не висипається, прокидається вдосвіта

стина дітей, які дійшли до 20-30 рівнів, і вони будуть абсолютно контрольованими кимось — по той бік екрану. Що буде з цими дітьми?

Можливо, припускає чоловік, їх використають для якихось власних інтересів. Адже цим дітям можна за тривалий час вкласти в голову буквально все. І вони вже фактично готові до того, щоб виконувати будь-які завдання чи вказівки.

— Я припускаю, що у «китах» може бути присутньою складова

нейро-лінгвістичного програмування НЛП, — каже Юрко Кулик. — Цей вплив — надто сильний! Тим паче для дітей перехідного віку. І це вже компетенція кіберслужб, психологів і аналітиків.

Аби розібратись, що ж так приваблює підлітків у небезпечній грі, журналісти створили кілька фейкових акаунтів та намагались потрапити у «групи смерті». На перших етапах ми виконували всі умови. Однак жодного разу жоден з акаунтів модератори не пропустили до закритої групи.

Зареєструватись в одній з таких груп вдалось матері трьох дітей Вікторії Мамоютюк.

— Знайшла у «ВКонтакте» таку закриту групу, — розповіла жінка. — Додалась туди без проблем. Там більше трьох тисяч учасників!!! В основному — підлітки від 15 років. Волосся дибки від прочитаного. Це при тому, що група створена 10 лютого, кілька днів тому!!!

Жінка привідкрила завісу, як все відбувається по той бік екрану.

— Правила такі: дитині призначають куратора, це — новостворений фейковий акаунт. Вона зобов'язана повідомити своє прізвище, ім'я, телефон, адресу, — розповіла пані Вікторія. — Перевіряється правдивість наданої інформації, з дитиною у приватних повідомленнях спілкуються про її проблеми та страхи.

Реальна гра зі смертю

Дитині почергово дають 50 завдань, здебільшого — калічити себе. Якщо дитина не виконує останнє — самогубство, — погрожують вбити маму чи когось рідних, бо, мовляв, мають адресу.

— Кожен етап супроводжується або розмовами про підтримку, або ж психологічним тиском, — стверджує жінка. — Ще одна група створена буквально днями. За чотири години існування — майже 50 учасників. Там вже розподілили кураторів.

Спочатку дітям пропонують просто погратись. Вони дають згоду і отримують куратора. Невдовзі

адмін блокує і групу, і куратора, призначаючи іншого. А той вже роздає завдання нового рівня.

— Спочатку все видається досить невинним, а невдовзі з'являються завдання встати в 4 ранку і вирізати лезом на руці кита, — продовжує пані Вікторія. — Діти сприймають це як гру. Як виклик на сміливість. Порізати пальця, сфоткати — що тут такого?

Якщо дитина відмовляється на першому етапі — їй відписують щось на зразок «молодець», блокують сторінку і видаляють з групи.

— Якщо ви помітили у своєї дитини найменші поранення, опіки, порізи, побачили, що дитина встає вдосвіта, кудись йде, не висипається — негайно перевірте її дописи, — радить мати трьох дітей. — До речі, вже є нова гра — з єдиногом. Діти люблять мультики з цією тваринкою і охоче приймають правила гри.

Найголовніша порада від жінки: контролювати соцмережі. Якщо діти хочуть і надалі там спілкуватись — нехай нададуть всі паролі батькам. Бо спочатку підлітки сприймають подібні ігри як квест. І ні на мить не припускають, що він може коштувати їм життя...

ДОВІДКА

Україна посідає перше місце у Європі за кількістю самогубств — на 100 тисяч осіб у нас припадає 22 самогубства. Такі дані наводить державний комітет статистики. Смерть від суїциду займає 3-є місце в Україні після природної смерті і смерті від зовнішніх причин. Найвищий рівень смертності в результаті суїцидів зафіксований в промислових регіонах Східної України - в середньому 33,6 на 100 тис. населення. За статистикою більше схильні до самогубства жінки. Самогубства - друга найбільша причина смертності у віковій групі від 15 до 29 років.

ЯК УБЕЗПЕЧИТИ ДИТИНУ ПОРАДИ ВІД КІБЕРПОЛІЦІЇ

У зв'язку з цим, батькам, для того щоб не допустити потрапляння дітей у такі групи, рекомендується приділяти більшу увагу психологічному стану дитини та:

Перевіряти шкіряні покриви дитини на наявність пошкоджень та, в разі їх виявлення, з'ясувати обставини, за яких вони з'явилися.

Перевіряти акаунти дитини в соціальних мережах, та групи, до яких входить акаунт. Перевіряти зміст спілкування в приватних чатах.

Звертати увагу на коло спілкування дитини.

Намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями.

Встановити функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах дитини.

РЕМОНТ НА ДОРОГАХ НАШОЇ ОБЛАСТІ РОЗПОЧНУТЬ ІЗ ТРАСИ «ЛЬВІВ-ТЕРНОПІЛЬ»

Дороги ■ Щоб довести до ладу всю мережу доріг Тернопільщини, а це понад 4 тис. км, потрібно майже 1 млрд 800 млн гривень. Минулого року зробили 8,8 км траси «Львів-Тернопіль». На ділянку витратили 56 мільйонів гривень.

ІРИНА БЕЛЯКОВА, 0-95-875-33-60,
IRYNA.BELIAKOVA@20 MINUT.UA

У 2017 році дорогу національного значення «Львів-Тернопіль» Служба автомобільних доріг у Тернопільській області ремонтуватиме в першу чергу.

Наразі дорожники очікують доведення фінансових планів та займаються зимовим утриманням мережі автошляхів Тернопільщини. У 2016 році вже виділили кошти на ремонт траси Львів-Тернопіль. Тоді підприємство організації поремонтувало 8,8 км покриття.

— Роботи вели від кордону Тернопільської та Львівської областей у напрямку Тернополя, — коментує начальник Служби автомобільних доріг у Тернопільській області Богдан Юлик. — На жаль, погодні умови не дали нам можливості закінчити заплановані 10 км.

Ми зробили 8,8 км. На ділянку витратили 56 мільйонів гривень.

Державне агентство автомобільних доріг України кошти на капітальний ремонт не виділяє. Лише на поточний і середній ремонт, каже Богдан Юлик. Цей вид ремонту прирівнюють до капітального, адже йде повна заміна верхнього шару покриття. Тернопільські дорожники кажуть, що отримують чимало скарг від водіїв щодо дороги у селі Озерна.

— Окремі особи поширюють інформацію про те, що її капітально ремонтували у 2016 році, — каже Богдан Юлик. — На дорозі Львів-Тернопіль є проблемні ділянки. В тому числі 600-700 метрів у селі Озерна. Але, на жаль, повноцінного ремонту там ніколи не проводили. Дорогу будували в 70-х роках. У ті часи завдання стояло передусім «здати кілометри», а яка там конструкція була — важко уявити.

1 млрд 800 млн грн потрібно, щоб довести до ладу всю мережу доріг Тернопільщини, а це понад 4 тис. км.

Також вона не була розрахована на сучасне транспортне навантаження, нарікає головний дорожник краю. Постійно утворюються колії та напливи перевантажені великогабаритні транспортні засоби.

— За 2014–2015 роки на утримання ділянки в Озерній виділяли близько 10-15 тисяч гривень, — повідомив пан Юлик. — На жаль, там дорога повністю

втратила свою несучу здатність. Щоб привести всю мережу доріг Тернопільщини в експлуатаційний стан, а це понад 4 тисячі кілометрів, — потрібен майже 1 млрд 800 тис. грн. Нам з цієї суми навіть 10% не виділяють, —

каже Богдан Юлик. — В зв'язку з цим ми практикуємо спрямування того фінансування, яке маємо, передусім на небезпечні ділянки. У 2017 році ми обрали в якості пріоритету ремонт дороги Львів-Тернопіль.

ДОВІДКА

Маєте зауваження щодо стану доріг — телефонуйте цілодобово до чергового служби автодоріг: (0352) 52-54-43.

Шлюб за добу: у Тернополі в понеділок одружились перших дві пари проекту

МАР'ЯНА ДОХВАТ, 097-783-53-39

Відтепер наречені щодня з 8.30 до 17.30 в «Перемозі» можуть подавати заяви на реєстрацію шлюбу у скорочений термін. Вартість послуги — майже 1900 грн.

Тернопіль уже 19-те місто України, в якому запустили пілотний проект «Шлюб за добу». Завдяки йому усі охочі зможуть зареєструвати шлюб, не чекаючи 30 днів.

— Наречені можуть подати заяву особисто та по телефону, — каже координатор проекту в Тернополі Ольга Говорченко. — Ми перевіряємо документи. Якщо з ними все гаразд, тоді наречені визначаються з датою і часом одруження. Можна попередньо зателефонувати і сказати, що ви хочете одружитись в конкретний день та годину.

Вартість послуги швидкого одруження втричі дорожча від звичайного. Проте, як каже пані Ольга, все одно це одна з найнижчих цін в Україні.

— Вартість за швидкість більша, але ми старались, щоб це була одна з найнижчих вартостей в Україні, — додає жінка. — Вартість послуги в будні 1867 гривень, 85 копійок. У вихідні — дорожче. В цю суму входять наші послуги, наша якість, швидкість та гарний настрій.

Перші дві пари, які скористались послугою швидкого одруження, церемонією реєстрації шлюбу залишилися задоволеними. Для них свято провели в залі українського дому «Перемога». Звучала жива музика, молодята йшли червоною доріжкою, озвучували клятви та одягали обручки. Галина та Михайло, почувши про можливість одружитись за добу, відразу вирішили, що скористаються нею.

— Для чого чекати? Ми впевнені у своїх почуттях, — каже Галина Танішин, після одруження Волинець. — Чоловік зробив мені пропозицію на День Валентина, 14 лютого.

Як розповідає чоловік Галини Михайло, йому допомагали друзі і придумали усе спонтанно. Весілля молодята відгуляють, коли потепліє. А після церемонії одруження відсвяткують з рідними та близькими.

Інша пара на цей момент чекала два роки. Олексій — учасник АТО. Для нього та його коханої Надії це щасливий день.

— Чоловік військовий, не мали змоги спланувати, — розповідає Надія. — До цього ми йшли два роки. А тут все вийшло спонтанно, нам повідомили, що є така можливість і ми погодилися. Дуже вдячні за таке свято, дуже задоволені.

Олексій та Надія (ліворуч) на цей день чекали два роки. А Галина та Михайло одружаться за добу вирішили спонтанно

ДОВІДКА

Інформація про можливість отримання послуги «Шлюб за добу» розміщена на сайті Головного територіального управління юстиції у Тернопільській області.

Місце проведення державної

реєстрації шлюбу: 46001, Тернопільська область, м. Тернопіль, бульвар Тараса Шевченка, будинок 27, Український Дім «Перемога»

За детальнішою інформацією звертайтеся у Відділ державної

реєстрації актів цивільного стану Управління державної реєстрації Головного територіального управління юстиції у Тернопільській області за адресою: м. Тернопіль, вул. Грушевського, 8, тел. 52-34-06.

ПЕРЕВІРЕНІ КВАРТИРИ

Інспектор RIA особисто фотографує кожен кімнату і види з вікон. Робить панорамні фото 360, перевіряє метраж, ціну, адресу, поверх та стан ремонту.

Викликайте Інспектора RIA (067) 431 54 92

dom

1-кімнатна, Дружба

522 000 грн
площа: 43.5/-/11 м²
поверх: 2/10, цегла
Новобудова. МПВ,
санвузол роздільний.

Андрій
(067) 288-36-68

dom.ria.com/id/12181482

2-кімнатна, Дружба

883 978 грн
площа: 52 м²/-/
поверх: 4/9, цегла
І/о, ремонт. Можливий обмін на
буд. в межах міста в гарному стані.

Наталя
(067) 424-26-05

dom.ria.com/id/12162913

1-кімнатна, Центр

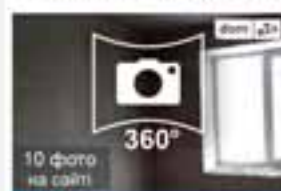

966 851 грн
площа: 45/20/9.5 м²
поверх: 9/10, цегла
Сучасний ремонт.

Світлана
(050) 672-26-39

dom.ria.com/id/12855844

2-кімнатна, Аляска

591 600 грн
площа: 58/-/11 м²
поверх: 8/10, цегла
Новобудова. МПВ,
санвузол роздільний.

Андрій
(067) 288-36-68

dom.ria.com/id/12706367

2-кімнатна, Новий світ

814 917 грн
площа: 44.17/-/6 м²
поверх: 9/9, цегла
Вигляд на озеро, кладовка, балкон,
підвал, МПВ, ламінат, броньовані
двері, ліфтовий, колонки, меблі.

Наталя
(067) 424-26-05

dom.ria.com/id/12855429

2-кімнатна, Центр

1 850 829 грн
площа: 67/33/ м²
поверх: 2/10, цегла
Булога-студіо з меблями і технікою,
котел. Сучасний, дорогий ремонт.

Богдан
(067) 672-91-25

dom.ria.com/id/12171865

3-кімнатна, Оболоня

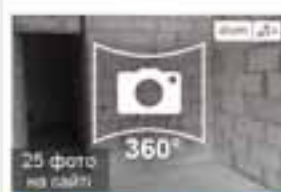

1 878 453 грн
площа: 110/59/19 м²
поверх: 10/11, цегла
МПВ, 2 санвузли, ліфтиники.
Відмінний стан.

Світлана
(050) 672-26-38

dom.ria.com/id/12855829

2-кімнатна, Сонячний

966 851 грн
площа: 70.7/35.7/10.7 м²
поверх: 2/11, цегла
Паркінг, дитячі майданчики, відео-
спостереження двору, охорона,
розвинута інфраструктура.

Володимир
(098) 576-98-98

dom.ria.com/id/8350692

2-кімнатна, Новий світ

1 033 149 грн
площа: 52/-/22 м²
поверх: 2/3, цегла
Новобудова. Технічно зданий.
Район для спокійного життя,
тихий, мирний, озеленовий.

Іван
(097) 921-69-95

dom.ria.com/id/11509489

1-кімнатна, Новий світ

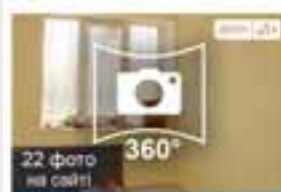

334 254 грн
площа: 35/15.8/9 м²
поверх: 2/5, цегла
Інд. опалення, зовнішні стіни
утеплені, подвір'я закритого типу,
стоянка, дит. майданчик.

Юрій
(067) 351-69-50

dom.ria.com/id/11835599

3-кімнатна, Східний

1 519 337 грн
площа: 75/56/12 м²
поверх: 1/10, цегла
Підірів підлоги, котел Арістон.
В ціну входить стіни шпатель
+ фініш під покраску.

Андрій
(099) 176-28-63

dom.ria.com/id/10918489

3-кімнатна, Новий світ

1 381 216 грн
площа: 84/48.2/11.6 м²
поверх: 1/5, цегла
З/р, авт. опалення, МПВ,
2 балкони. Некутова квартира.
Близько магазину, зупинки.

Орест
(097) 110-99-19

dom.ria.com/id/12791788

3-кімнатна, Дружба

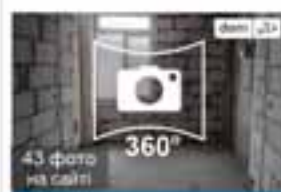

1 378 453 грн
площа: 88.7 м²/-/
поверх: 8/11, моноліт
Будинок зданий. Документи готові.
Котел, пральна машинка, духовка,
холодильник.

Олександр
(067) 369-27-27

dom.ria.com/id/11421473

3-кімнатна, Сонячний

1 036 414 грн
площа: 77.5/46/11.7 м²
поверх: 5/11, цегла
Роздільний санвузел. Домофон,
паркінг, двір закритого типу під
охороною, відеоспостереження.

Володимир
(098) 576-98-99

dom.ria.com/id/8184041

1-кімнатна, Сонячний

1 182 320 грн
площа: 57.4 м²/-/
поверх: 11/11, цегла
Залишаються меблі і техніка.
Чудова панорама щовечора на
заході. Затішена (освітчена).

Іван
(097) 758-26-57

dom.ria.com/id/12945725

3-кімнатна, Газопровід

1 160 221 грн
площа: 60.6/-/7.5 м²
поверх: 3/5, цегла
В тихому районі, поблизу школи,
дит. садок.

Андрій
(097) 852-64-59

dom.ria.com/id/10395171

57

перевірено
квартир Тернополя
на DOM.RIA.com

Агентства нерухомості Тернополя,
в яких є перевірені квартири
на DOM.RIA:

«Альянс», «ВІСОН»,
«Фієста»

В оголошеннях з позначкою 360° є унікальна можливість дивитись квартири з панорамними фото 360.

ЯКЕ ВОНО — ШКІЛЬНЕ ЖИТТЯ У США

Освіта ■ Американська школа готує учнів до життя, вчить аналізувати свої можливості. Якщо в дитини не має необхідних знань і бажання вчитись, то спроможність батьків оплатити навчання в коледжі ніяк не допоможе, каже екс-тернополянка

СВІТЛАНА ГРИВАС, 096-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Вчителі в американських публічних школах не кричать на дітей. Діти їх і так слухають. Якщо не слухають, то можуть потрапити до директора. Там можуть дати попередження, або ж заборонити відвідувати заняття 2–3 дні. А це вже — проблема для батьків.

Залишати дитину до 12 років саму вдома в США не можна. Тож, якщо дитя провинилось і сидіти-ме вдома, то і батькам слід брати відпустку на ці дні. Про ці та інші особливості навчання в США розповідає екс-тернополянка Ірина Гап'юк. Жінка проживає в США уже 11 років.

— Коли ми приїхали в США, сину було два роки, — каже вона. — Почали знайомитися з українськими емігрантами, збирати різну інформацію, і про школи теж. А вже і я, і чоловік закінчували педуніверситет, а отже добре розуміли, наскільки важливою є школа. Ми купили житло у хорошому місті Норс Роялтон, штат Огайо. Рейтинг шкіл в цьому місті високий. Жителі міста платять високі податки, місто не має великих магазинів, ресторанів, без дискотек і нічних розваг, тобто «спляче місто». Проте є величезна бібліотека, спортивний комплекс, парки і добра школа.

До остаточного переїзду за кордон пані Ірина працювала в управлінні сім'ї, молоді та спорту. Систему української освіти знає до дрібниць. Вона каже, що ми, українці, переконані, що наша система сильніша. Такої імовірності жінка не відкидає. Сильніша — можливо. Але чи краща?

— Ми виграли грінкарту і поїхали в США. Але згодом повернулися з новими ідеями і бажанням жити в Україні, — розповідає екс-тернополянка. — Я повернулася на роботу, працювала два роки. Прийшов новий мер і вирі-

шив зробити реорганізацію відділу. У такому випадку всіх звільняють і знову набирають на роботу. Тоді і виявилось, що моєї кваліфікації і двох вищих освіт недостатньо, щоб далі працювати з дітьми. Мені запропонували дрібну роботу в організаційному відділі: так завжди роблять, щоб потім претензій не було: ніби і щось запропонували... Я ще спробувала поборотися, але... Зараз ми дякуємо Богу за все що маємо. Він краще знав, куди нас провадити.

Сувеніри — на Різдво, Великдень

Відмінностей між українською та американською системами, за її словами, чимало. Навіть навчальний рік у різних школах починається по-різному. Державні рекомендації для шкіл щодо початку навчального року у певних числах є, але міста самі визначають, коли починати та закінчувати навчальний рік.

— У перший день школи діти збираються в актовому залі і їм розповідають про плани і вимоги на новий рік, — говорить тернополянка. — Квітів вчителям не несуть. Їм можна зробити символічний подарунок перед Днем Подяки, Різдом чи Паскою, якщо є бажання. Переважно це роблять українці.

Школа, за словами пані Ірини, поділена на початкову — 1–4 класи, середню — 5–8 класів і старшу — 9–12 класи. У місті, де проживає жінка, це три окремих приміщення з різними адресами. Доїжджають діти до школи або шкільними автобусами, або ж їх довозять і забирають самі батьки. Вимог щодо якогось обов'язкового вигляду учня-учениці нема.

— Шкільної форми у публічних школах нема, така є в приватних, — додає вона. — У нас натомість є правила, який одяг не можна носити. Ми мали ситуацію, коли син прийшов в школу

АРХІВ ІРИНИ ГАП'ЮК

Син Ірини Гап'юк «сумівець». Хлопчик часто відвідує заходи організації. На фото — дитина під час злету Спільки Української Молоді (СУМ) в Нью-Йорку

На свято Миколая СУМ організував прогулянку в парк розваг для дітей і батьків

у футболці з українським воїном з гвинтівкою. Нам зробили зауваження, що носити одяг з зображенням зброї в школі не можна. Не можна також ходити в «подертих» джинсах. Для фізкультури і хору є однакові футболки з емблемою і кольором школи.

Ще однією умовою комфортного перебування дитини у будь-якій школі є харчування. Як буде харчуватись дитина, батьки вирішують ще на початку навчального року при заповненні документів.

— Батьки мають вказати, чи дитина харчуватиметься в школі, чи носитиме їжу з дому, — зауважує жінка. — Шкільне харчування — платне. Однак можна оформити державну допомогу, і з оплатою допомагатиме держава. Батьки, чий діти харчуються в школі, мають меню і знають, що їх діти їдять. Завжди на вибір є дві-три страви.

Я, наприклад, даю домашню їжу сину. Якщо ж не встигаю приготувати, то він купує в школі.

Діти у класах міняються щороку

Є відмінності і в організації навчання. По-іншому формують класи, спілкуються з дітьми та батьками, організують навчальний процес.

— Діти в класах міняються щороку, тобто такого, щоб учень сидів п'ять років з кимось одним за партою немає, — додає вона. — Самі ж парті також можуть бути по-різному розміщені. Вчитель може поставити три парті разом, а в іншому куті — і шість парт разом. Це залежить від учнів: якщо до одних частіше підходить, садить їх ближче, самостійніші садять далі.

Програма, за якою вчитиметься

дитина, залежить від рівня продемонстрованих за попередній рік знань, оцінок. Рівень знань визначають за допомогою так званих Огайських тестів. Це тест, який визначає рівень знань дитини, порівнює з показниками у штаті, окрузі і місті. Далі на основі цих тестів і шкільних оцінок школа рекомендує дитині регулярну програму або спеціалізовані класи.

— Держава фінансує додаткову програму для обдарованих дітей. На різних предметах в класі можуть бути різні діти, — каже вона. — У восьмому класі, у якому вчиться мій син, протягом семестру є шість-сім предметів. Обов'язковими щосеместру є математика, мовознавство, історія, біологія. А такі предмети, як комп'ютери, охорона здоров'я та інші вчать один семестр за рік.

Школа може оплатити навчання в університеті

СВІТЛАНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Спілкуються вчителі в американській державній школі, як і в Україні, з батьками.

Батьківські збори скликають тільки на початку року. Збирають батьків учнів цілої паралелі, тобто усіх восьмих класів. На зборах їм розказують про усі вимоги і можливості для дитини. Таких днів, у які батьки могли б зустрітись з вчителем, є два-три у рік. Про інші зустрічі можна домовитись.

А ось про успіхи дитини батьки дізнаються із електронної сторінки успішності. Зайти і подивитись на успіхи чада батьки можуть щодня з телефона.

— У школі діти мають велику перерву, на якій вони і роблять щоденні домашні роботи, реферати, проекти, — розповідає тернополянка. — Аналізи прочитаних книжок доробляють вдома, але це не щодня. У школі дитина має час, щоб прочитати художню книжку. Вчителі з повагою ставляться до дітей, які багато читають. З дев'ятого кла-

су починається дуже інтенсивне навчання.

У дев'ятому класі учень за рекомендаціями вчителів і батьків може вибрати спеціалізовані класи. Якщо вчиться в цих класах добре, то в 11-12-му класах може добирати предмети з коледжу.

Предмети з коледжу зараховують під час вступу для університету. До закінчення школи учень вже може вивчити кілька загальних предметів університетської програми.

— За 11-12 клас навчання в коледжі платить школа, — за-

уважає співрозмовниця. — А також школа може дати гроші на навчання в університеті для активних учнів.

Щоби зрозуміти Америку, потрібно немало часу, зазначає Ірина Гап'юк. Адже там, що природно, усе інше. І система освіти також.

— Американська школа готує учнів до життя, вчить більше аналізувати свої можливості, — наголошує Ірина Гап'юк. — Якщо в тебе немає знань, то можливість батьків оплатити твоє навчання в коледжі не допоможе. І нава-

ки, якщо ти дійсно маєш знання і хочеш вчитися, то держава дасть можливість взяти кредит на навчання, університет. Держава дасть допомогу розумній дитині.

Можуть твоє навчання оплатити і приватні компанії. Щоправда за умови, що ти після навчання підеш працювати до них.

— Тобто, школа не змушує дитину вчитися, не тягне. Вже в школі йде відбір на дітей, що будуть закінчувати університети, і дітей, які будуть працювати в сфері обслуговування, — каже жінка.

У СКІЛЬКИ ОБІЙДЕТЬСЯ ВАГІТНІСТЬ У НАШОМУ МІСТІ МОЛОДІЙ СІМ'І

Гаманець ■ 1600 грн лише на УЗД витрачають майбутні мами за період вагітності у Тернополі. А ще є великий перелік платних "безкоштовних" аналізів та оглядів. Медики ж запевняють, що усі аналізи, які потрібні вагітним, можна зробити у медзакладах міста безкоштовно

ВИДАВНИЦТВО RIA

Період вагітності обходиться в досить кругленьку суму, інколи вона сягає 8000 грн, кажуть тернополяни. "RIA плюс" з'ясувала, на які витрати слід розраховувати під час вагітності тернополянкам.

"Візьміть скільки треба"

— Як чоловікові готуватись до того, що він скоро стане батьком? Дуже просто: хай піде в аптеку, віддасть фармацевтові свій гаманець зі всіма грішми і скаже: "Візьміть, скільки вам треба", — жартує молода мати Тетяна.

Жінка розповідає, що вагітна вже вдруге і психологічно готова до всіх випробувань, в тому числі й матеріальних. Каже, що деякі витрати порівняно з тими, які були під час першої вагітності, скоротилися майже вдвічі.

— Моя акушерка знає, що з першою дитиною ускладнень не було, тому призначає лише обов'язкові аналізи. Не змушує їсти таблетки жменями, — розповідає Тетяна.

Майже 7000 грн на аналізи та ліки

— Аби стати на облік не за місцем прописки, необхідно сплатити 100 грн, за обмінну карту — 40 грн, плюс пачка паперу на канцелярку, паперові рушники та рідке мило для огляду, — розповідає тернопо-

лянка Марія (прізвище редакції відоме, — прим.ред.). — За період вагітності я 16 разів здавала аналіз крові та сечі. Завжди купувала одноразові рукавички, ємності для забору крові, пробірки, шприци тощо. Двічі проходила аналіз на ВІЛ. УЗД проходила шість разів, за кожне дослідження — 160–200 грн.

Також жінка проходила так званий скринінг на вади розвитку дитини. Ці аналізи у приватній лабораторії коштували від 290 до 350 грн за один. Також жінка двічі здавала аналіз на торч-інфекції. Першого разу у неї їх виявили три. Через місяць на повторному аналізі — дві. Ще через деякий час інфекція зникла. Один такий аналіз коштував 240 грн.

— За період вагітності призначили багато дорогих медпрепаратів, аналоги яких в декілька разів дешевші, — каже жінка. — Коли лежала на збереженні, то на ліки витратили десь біля 1000 грн та 100 грн благодійних внесків.

Загалом за весь період вагітності на аналізи та ліки п.Марія потратила близько 7000 грн.

1600 грн на УЗД

Схожа історія у іншій тернополянки, яка каже, що коли лежала на збереженні в патології, то УЗД робила за 100 грн.

— Такса за УЗД "по блату" була

різна, — розповідає п.Христина (прізвище редакції відоме, — прим.ред.). — Зі мною лежали молоді жінки, які розповідали, що платили за по 150 грн. Крім цього, у лікарні був платний доплер. Коли я запитала чи це щось коштує, то почула відповідь від лікаря: "Скільки вам не шкода". Заплатила 150 грн.

Тернополянка каже, що бувало й таке, коли її акушер давав направлення на безкоштовне УЗД в консультації.

— Ставлення лікаря до мене на безкоштовному УЗД було зверхнє, — наголошує Христина. — Загалом, за весь період вагітності я робила вісім разів УЗД. В середньому одне обстеження обходилося в 200 грн.

Окрема стаття витрат — благодійні внески, кажуть наші співрозмовниці. Оскільки ці внески беруть всюди — і коли вагітна стає на облік, і тоді, коли виписується

понад 8 тис грн.

За 9 місяців — три аналізи

Жодної копійки за аналізи чи консультацію не заплатила у період вагітності Наталія Туцька. Жінка живе в місті Бонн, що у Німеччині, та має медичну страховку. — За дев'ять місяців я здавала всього три аналізи, два з яких є обов'язкові, — розповідає Наталія. — На початку вагітності здавала загальний аналіз крові і в середині терміну аналіз на цукор. Додатково здавала аналіз сечі, бо боліла нирка. Як виявилось, на неї просто тиснула дитина.

До вагітності німці ставляться як до тимчасового стану.

— Я все робила, все їла, в зал на спорт ходила, на вулиці бігала, — наголошує Наталія. — УЗД було всього три. Якщо хтось хоче більше, то ця послуга тут коштує 30 євро. Але якщо є ускладнен-

Уся інформація про безкоштовні медикаменти є як на сайтах лікувально-діагностичних закладів, так і безпосередньо на інформаційних дошках у самих медичних закладах

з лікарні.

Крім благодійних внесків пані Христина двічі здавала аналізи на генетичні захворювання.

— Лікар мене направляє у приватну лабораторію, мовляв у медзакладі немає обладнання для виявлення генетичних хвороб, — наголошує тернополянка. — За перший аналіз заплатила 235 грн, за другий 250 грн. Завжди за власний кошт завжди купувала оглядовий набір — 30 грн, одноразові рукавички, вату, спирт, пробірки на кров, баночки на сечу, шприци та інше. Аналіз крові здавала понад 10 разів. Коли лежала в патології 10 днів, то усі ліки купувала. Загалом усі витрати за період вагітності становили

я, то платить страхова компанія. Крім того, часто слухають серцебиття дитини.

Медичне страхування в Німеччині обов'язкове. Тариф залежить від того, чи ти працевлаштований. Простий робітник сплачує 250 євро щомісяця, підприємці дещо більше. Наталія — студентка. Щомісяця сплачує за медичну стажівку 92 євро. Її новонароджена донька Саманта "прикріплена" до страхівки матері і, так як і Наталія, отримує всі медичні послуги безкоштовно.

Юридично озброїться

Запровадження страхової медицини одразу ж створить

конкуренцію за пацієнта між державними і приватними медзакладами на ринку медичних послуг. Оскільки рішення, в якому медичному закладі лікуватися, обирає сам громадянин, відповідно і гроші від страховика отримує та клініка, куди він прийде. Проте наразі такі законопроекти неодноразово блокували у Верховній Раді.

Допоки у нас немає страхової медицини, вагітним тернополянкам перед тим, як іти в поліклініку, необхідно добре ознайомитися з чинним законодавством. Зокрема, згідно з наказом МОЗ № 417, існують обов'язкові та необов'язкові аналізи, тобто аналізи за показаннями.

— Аналізи кожна вагітна тернополянка може здавати безкоштовно, — наголошує головний спеціаліст акушер-гінеколог департаменту охорони здоров'я облдержадміністрації, к.м.н. Олексій Федченко. — Проте є випадки, коли лікар направляє вагітну на платний аналіз, мовляв, саме цього аналізу в стінах цього закладу не роблять.

У цьому й парадокс. Адже, відповідно до законодавства, якщо лікар направляє пацієнта на платний аналіз, то це незаконно. Направляти на аналізи можна лише у комунальні державні медустанови, де їх роблять. А в комунальних медзакладах аналізи повинні бути безкоштовні.

Щодо благодійних внесків, то їх надання регламентує постанова Кабміну № 1222 про порядок отримання добровільних благодійних внесків бюджетними установами та Законом України "Про благодійну діяльність та благодійні організації".

У документі зазначено, що благодійні внески є не обов'язковими, а їхні розміри кожна жінка визначає особисто. Тобто лише вагітна вирішує питання надання благодійної допомоги. І може відмовитися від її сплати.

Обов'язкові аналізи

- * Загальний аналіз сечі
- * бактеріальний посів сечі
- * визначення групи крові і резус-фактора
- * загальний аналіз крові з визначенням кількості тромбоцитів
- * дослідження крові на ВІЛ (перший аналіз)
- * дослідження крові на сифіліс, HbS-a/g (перший аналіз)
- * тест на наявність HBsAg — діагностика вірусного гепатиту В
- * мазок на цитологічне дослідження - визначення наявності або відсутності онкозахворювань

Аналізи за показаннями (необов'язкові)

- * Оцінка стану родових шляхів
- * наявність резус антитіл, якщо у матері Rh-, а у батька Rh+
- * тест толерантності до глюкози (ПТТГ) — при наявності факторів ризику діабету вагітних
- * біохімічний тест, який дозволяє виявити наявність синдрому Дауна та інші вроджені патології плоду
- * аналізи на ТОРЧ-інфекції

* Наказ МОЗ № 41

ДАРУЄМО ДИТЯЧУ КОЛЯСКУ

БЛОГ

**ПРЕС-ЦЕНТР
МАГАЗИНУ
ДИТЯЧИХ
ТОВАРІВ «ЕЛІТ
БЕБІ»**

Приємна новина для вагітних, мам, батьків та діток — 26.02.17 в Тернополі у ТРЦ «Подольани» відкривається новий магазин дитячих товарів «ЕЛІТ БЕБІ». Вас радуватиме приємне обслуговування, доступні ціни та широкий асортимент товарів, що необхідні для народження довгоочікуваного малюка та його щасливого дитинства: товари для новонароджених, коляски, візки, ліжечка, постіль, автокрісла, електромобілі, велосипеди, розвиваючі іграшки, одяг, аксесуари, товари для гігієни і догляду та багато іншого для вашої малечі.

Завдяки великому досвіду роботи наші продавці-консультанти

допоможуть вам підібрати оптимально потрібні товари та надати максимально корисні поради. В «ЕЛІТ БЕБІ» ваш шопінг перетвориться на задоволення.

Асортимент продукції завжди відповідає вашим можливостям та смакам: товари найрізноманітнішої категорії — від комісійних товарів, представленим комісійним магазином-партнером «ЛЯЛЯ», до найвідоміших брендів.

Завдяки новітній технології — електронному каталогу-терміналу, розміщеному у магазині, кожен зможе ознайомитися з величезним асортиментом та вибрати оригінальний товар, який відповідає вашому смаку. Для вас прикладуть максимум зусиль, щоб задовольнити ваші потреби широким асортиментом товарів, найкоротшими термінами доставки, доступними цінами та високим рівнем обслуговування. Тут ви просто та зруч-

но виберете необхідні вам речі.

«ЕЛІТ БЕБІ» — магазин, якому довіряють і який наші клієнти рекомендують своїм друзям та знайомим вже протягом багатьох років.

В знак вдячності та з нагоди відкриття нового магазину «ЕЛІТ БЕБІ» в ТРЦ «Подольани», ми розігруємо цінні призи, серед яких суперприз - коляска ANEX SPORT FOX SP14. Приходьте 26.02.17 на відкриття нового магазину, отримуйте приємні подарунки та візьміть участь в розіграші головного суперпризу. Детальніше про умови акції на сайті elit-baby.com.ua

Розіграш призів відбудеться 12.03.17. Початок о 17:00 год. На дітей чекає розважальна програма.

Завжди раді вас бачити за адресою: м. Тернопіль, вул. Текстильна 28-Ч, ТРЦ «Подольани», магазин «ЕЛІТ БЕБІ» (напроти катка).

Суперприз –
коляска ANEX SPORT FOX SP14

ВИГРАЙ ГРАНТ ВІД ФОНДУ RIA НА НАВЧАННЯ У ВІННИЦЬКІЙ ІТ-АКАДЕМІЇ

Ваш шанс ■ Ні для кого не секрет, що на сьогоднішній день сфера інформаційних технологій — найперспективніша сфера на ринку праці. Ми живемо в епоху, коли головним двигуном розвитку світової економіки є ІТ

ВИДАВНИЦТВО RIA

Герої інформаційної епохи — це спеціалісти з інформаційних технологій. Вони знаходяться на передовій змін, вони придумали та продовжують розвивати Windows, iOS, Android, а також мільйони додатків до них, вони створюють соціальні мережі, сайти та бази даних. Таких спеціалістів ІТ-ринку не вистачає! ІТ-компанії створюють найкращі умови для своїх спеціалістів. В середньому в Україні спеціалісти з інформаційних технологій сьогодні отримують 3–5 тис. доларів у місяць.

Вінницька ІТ-Академія готує справжніх спеціалістів, та з кожним випуском ми поповнюємо ІТ ринок новими працівниками. Навчальна

програма змінюється відповідно до найновіших технологій, викладачі — практики, які передають студентам не лише відмінну практику та знання, а й свій досвід роботи в ІТ компаніях.

Якщо ти готовий досягати своїх мрій, жити на повну, забезпечити майбутнє собі та близьким, мати дійсно свободу вибору, інтенсивно навчатись та підкорювати нові вершини, ми запрошуємо тебе взяти участь у конкурсі, ми віримо,

За умовами грантового конкурсу переможці отримують сертифікати на відшкодування Фондом RIA частини вартості навчання. Сума гранту визначається комісією індивідуально для кожного переможця і складає від 10 000 до 20 000 грн.

що твоє бажання — це велика сила, чим воно більше, тим більше шансів!

Фонд RIA та Вінницька ІТ-Академія оголошують конкурс на отримання стипендії на навчання у Вінницькій ІТ-Академії (ita.in.ua) за на-

ПРОГРАМУЙ
майбутнє

прямами:

- програмування
- тестування (QA)
- DevOPS
- веб-дизайн

Загальна кількість стипен-

дійних місць: 8

Початок прийому заявок: 14.02.2017

Кінцевий термін подачі заявок: 14.04.2017

Форма для подачі заявки: на сайті ria.mu

Вимоги до кандидатів:

1. Участь у конкурсі можуть прийняти чоловіки та жінки віком від 17 років.

2. До участі у конкурсі запрошуються претенденти з усіх міст України. Навчання проводиться у м. Вінниця.

3. Необхідний рівень освіти/знань: немає.

4. Знання мов: українська.

Відбір студентів за заявками абітурієнтів буде здійснюватися грантовим комітетом у складі представників Фонду та ІТ-Академії. Результати відбору буде оголошено 30.04.2017 на сайті Фонду RIA (ria.mu).

За умовами грантового конкурсу переможці отримують сертифікати на відшкодування Фондом RIA частини вартості навчання. Сума гранту визначається комісією індивідуально для кожного переможця і скла-

дає від 10 000 до 20 000 грн.

Для участі у конкурсі необхідно подати заявку у вказаний термін, заповнивши усі поля, включаючи посилання на мотиваційне відео "Чому я хочу навчатися у Вінницькій ІТ-Академії". Апліканти мають довести, чому саме вони варті отримати грант!

Усі апліканти можуть бути запрошені Академією на попередню співбесіду.

Детальна інформація про навчання в Академії, програма, умови подальшого стажування та працевлаштування, можливості для випускників та інші дані розміщені на офіційному сайті — ita.in.ua.

Контактна особа:
Тетяна Авраменко,
Фонд RIA,
myriafund@gmail.com

ВІДБІЛЮВАННЯ ЗУБІВ: ГЕЛЕМ ЧИ ЛАЗЕРОМ

Стоматологія ■ Відбілити зуби можна і самостійно, і у стоматолога. Ефект буде в обох випадках. Але консультацією перед процедурою нехтувати не можна

МАР'ЯНА ДОХВАТ, 097-783-53-39
MARJANA.DOKH VAT@GMAIL.COM

Перед процедурою відбілювання стоматолог має оцінити колір емалі та оглянути зуби. Якщо немає протипоказань, лікар дозволить робити відбілювання.

— Відбілюється лише так звана зона посмішки. Це можна робити при умові, якщо в цій зоні зуби не хворі, емаль не має пошкоджень, немає реставрацій чи коронок, — розповідає стоматолог Руслан Павлишин. — Якщо є демінералізація, то їх спочатку потрібно полікувати, а вже тоді відбілювати.

Якщо є пломба чи коронка, то потрібно розуміти, що відбілювання не розповсюджується на штучні матеріали.

— Тоді клієнта потрібно попередити, що коронку чи пломбу, можливо, доведеться замінити, — пояснює лікар. — Бо відбілені зуби можуть бути біліші від штучного матеріалу. Стоматолог має оцінити чи немає протипоказів. Всі вони умовні, бо з ними можна боротись.

Заради посмішки терпіла біль

Тернополянка Наталія Литвин нещодавно пройшла процедуру відбілювання.

— На консультації стоматолог визначив колір емалі зубів за допомогою шкали і запропонував найбільш підходящий, — розповідає Наталія Литвин. — Мені розповіли про всі нюанси процедури і порадили випити знеболювальне. Йї відбілювали зуби за допомогою спеціального гелю та лампи.

— Зафіксували щоки та губи спеціальним зажимом, який захищає ясна, — продовжує дівчина. — Процедура відбувалась в три етапи по 15 хвилин кожний. Спочатку наносили гель, а тоді світили лампою. І так тричі.

Відчуття під час процедури були не дуже приємні, каже Наталя.

— Коли світила лампа, було таке

враження, що зубам тепло, трохи пекло, — пригадує вона. — В кінці по черзі відчувала кожен нерв. Але це все терпимо і не страшно, бо в цей момент очищаються пори.

Найгірше дівчина почувалася в перших 12 годин. Зуби стали надзвичайно чутливими.

— Виникав біль навіть від холодного повітря. Добре, що я цю процедуру робила ввечері і одразу лягла спати, — каже Наталія Литвин. — На ранок вже все було добре. Побачила себе в дзеркалі і забула про всі неприємні відчуття. Мені сказали, що це відбілювання на все життя.

Білизна з часом може потьмяніти, але до попереднього кольору не повернеться.

— Після процедури минуло більше тижня, мої зуби добре себе почували, — каже Наталія. — Я досі на білій дієті. І зуби досі білі. За цю процедуру я заплатила 3500 грн. Скористалася акцією. Після її завершення вартість процедури зросте більше ніж удвічі.

У лікаря лампою, вдома — гелем

Є різні типи відбілювання. При хімічному — на поверхню емалі наносять розчини, які вступають в реакцію з твердими тканинами зуба, в результаті чого відбувається

Після процедури відбілювання потрібно два тижні дотримуватися так званої білої дієти: не їсти та не пити нічого, що може пофарбувати емаль: соки, каву, чай, червоне вино. Натомість рекомендують молочне.

відбілювання. При лазерному — в якості активатора гелю виступає промінь лазера. Домашнє відбілювання можна зробити за допомогою пластмасових кап. Їх заповнюють гелем і надягають на зуби на кілька годин або на ніч. Курс триває кілька тижнів.

— У світі відбілювання вважають хірургічним втручанням в ротову

Перед початком процедури стоматолог оглянула зуби дівчини та визначила колір емалі.

порожнину, — продовжує стоматолог. — Сперечатися про те, що краще: чи лазерне відбілювання, чи домашні системи, можна довго. Є дослідження, які доводять, що відбілювання за допомогою лампи на 55% дає кращий ефект, ніж хімічне чи домашнє.

Ефект є від обох видів вибілювання, пояснює Руслан Павлишин, але від лазерного — значно кращий. Також люди повинні розуміти, що якщо сам по собі колір кістки дуже жовтий, то після відбілювання він не стане відразу білим, як аркуш паперу. За сеанс зуби можна відбілити на 6–8 тонів за допомогою лампи. При хімічному відбілюванні цей ефект буде меншим.

— Чутливість залежить від порогу чутливості людини, — пояснює лікар. — Неприємні болючі відчут-

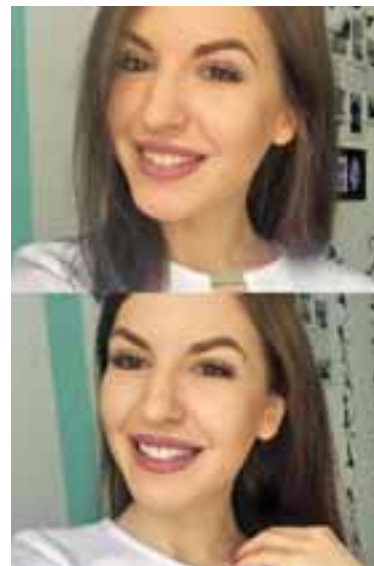
— Ясна заливають рідким коферданом, — каже Руслан Павлишин. — Коли гель потрапить на ясна, він може спричинити опіки. Шкоди від цього немає, але це неприємні больові відчуття, які минуть до двох днів. Після відбілювання потрібно два тижні дотримуватися так званої білої дієти.

— Не можна їсти їжу, яка пофарбує емаль, пити соки, каву, чай, червоне вино, — розповідає стоматолог Валентина Черевко. — Рекомендуємо молочні продукти. Треба обирати пасту, що містить дуже малий відсоток фтору, бо він може надати жовтизни.

Ефект від якісного відбілювання залишається на все життя, але за зубами потрібно доглядати: регулярно чистити зуби, вчасно відвідувати стоматолога, робити професійну чистку.

Стоматологи радять вранці чистити зуби відбілюючою пастою, ввечері — пастою з ремінералізуючим ефектом. І обов'язково використовувати зубну нитку для очищення проміжків між зубами.

Найкраще відбілювання робити з 20–21 року, каже лікар. Протипоказане відбілювання під час вагітності та в період

Наталія Литвин зробила фото до і після процедури відбілювання. Результат їй сподобався.

лактації.

— Я завжди кажу пацієнтам, що відбілювання — це чисто косметична процедура і зуби вона не лікує і не оздоровлює, — каже пані Валентина. — Та якщо її провести правильно, то шкоди зубам немає.

ЦІНА ПИТАННЯ

Процедура відбілювання у стоматологічному кабінеті коштує від 1000 до 10000 грн. Капи

для домашнього відбілювання та гель можна придбати за 500–1200 грн.

РЕКЛАМА

Stimex
engineering group
Тов Стімакс Інжинерінг Груп

ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ:
ПАРОКОНДЕНСАТНИХ СИСТЕМ, ПРОМИСЛОВОЇ ФІЛЬТРАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНУ ШЛАНГОВУ АРМАТУРУ

підбір обладнання, енергоаудит, шефмонтаж, ціни від виробника

+38 0536 700 857, (067) 914 01 99   stimexeng.com

Ретро FM
101.5 FM

Завжди в тренді!

retrofm.ua

ЗНЯТИ НЕ МОЖНА ЗАЛИШИТИ

як "крутили" літаком на "Східному" з 90-х до сьогодні

Коротка історія літака: Поставили пам'ятник біля входу у парк "Березовий гай" (нині «Національного відродження» – прим. авт.) у 1972 р. Його архітектор – Едуард Гронський. Той самий, який керував розбудовою повоєнного Тернополя і "спльози" якого течуть у фонтані "Каскад". 12 березня 1992 р. виконком міськради вирішив зняти із державного обліку пам'ятників міста "Пам'ятник бойової слави" Літак MiG-17 та погодив його демонтаж. Тим же рішенням, до слова, погодили й зняття танка на майдані Перемоги. Та якщо демонтувати танк змогли, постамент розбили, то до літака руки не дійшли – через технологічну складність та брак коштів намір відклали

90-ті

Перша згадка про демонтаж
Рішення про демонтаж літака біля парку «Нацвідродження» ухвалили ще в 90-х. Так, вочевидь, пришвидшували відхід від радянського минулого. Однак зняти пам'ятник не вистачило грошей

Січень 2010

Хочуть віддати киянам
5 січня 2010 р. на сесії міськради депутати проголосували «за» дозвіл на демонтаж.
- Літак планують передати у Державний музей авіації у Києві. - Він не має історичної цінності. Це - символ тоталітаризму, - заявив депутат Григорій Бурбза.
Підтримали ідею забрати літак і депутати Богдан Дригуш, Михайло Головка, Петро Тимочко та Микола Смаровайло. Міський голова Роман Заставний наклав вето на рішення про демонтаж. Це питання мали виносити на наступну сесію 15 лютого 2010 р. Але депутати її проігнорували. Редакція "20 хвилин" та "RIA плюс" організувала громадські слухання. Експерти сперечались і згоди не дійшли. Літак залишився на місці

Грудень 2012

Літак потребує ремонту
- Літак не є історичною пам'яткою, а лише об'єктом оформлення входу в парк. Він частково пошкоджений, - повідомляє голова комісії заступник начальника управління містобудування, архітектури та кадастру міськради Данило Чепіль.
Такими є висновки комісії, яка, за дорученням міського голови перевірила стан літака. Питання коштів, які йдуть на утримання об'єкту, комісія не вивчала.
Тернополяни й далі активно обговорюють долю літака в соцмережах. Починають говорити про те, що не хочуть, аби на місці літака у парку з'явилася ще одна новобудова

Лютий 2010

Тернополяни - за літак
Після рішення міськради про передачу літака у київський музей окремі тернополяни та громадські організації почали критикувати владу та наполягати на збереженні пам'ятника.
- Має право літак на існування чи ні - окрема розмова, але приймати такі рішення без участі громади - неправильно, - казав автор проекту ГО "Німецька молодь" Максим Черкашин. - Нехай люди самі визначають, чи потрібен їм цей пам'ятник.
В опитуванні на сайті 20minut.ua та за інформацією громадських організацій, близько 90% тернополян були проти демонтажу

Вересень 2014

Літак уже не знімають
У вересні 2014 р. тернополяни нарікають на занедбаний стан літака.
- Там постійно мами з дітками гуляють, - каже мешканка "Східного" Світлана Малярська. - Мені, та й не тільки мені, той літак здається небезпечним. Невідомо, коли його останній раз реставрували, і чи він надійно закріплений на тій бетонній "стрілі".
У міськраді пояснили, що літак ніхто демонтувати не буде.
- У нас такого немає в планах, - каже начальник відділу зв'язків з громадськістю міськради Катерина Калущ. - Але цей літак все ж періодично оглядають. А в разі потреби — укріплюють

Грудень 2014

Просять відреставрувати
Тернополяни запропонували владі привести літак до ладу: пофарбувати бетонну основу та прилаштувати табличку з інформацією про пам'ятку.
- Ми знаємо про цю ініціативу, - каже начальник міського управління культури та мистецтва Василь Кармазин. - Однак, щоб говорити про кошторис робіт, потрібно мати висновки комісії. Наразі мова про її створення не велася. Раніше вже піднімалося питання про його демонтаж через аварійний стан. Однак комісія дійшла висновку, що стан пам'ятника задовільний

Липень 2016

Замість літака – три янголи
Витрачати шалені гроші на реконструкцію літака чи повний його демонтаж не варто, кажуть у міськраді. Зате на тому місці можуть поставити новий пам'ятник – композицію із трьох янголів, ціну якого поки не знають.

Вересень 2015

Таки демонтують
У 2015-му році про літак заговорили знову, коли ВР ухвалила закон "Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки". Але літак у міськраді до символів СРСР не відносять, проте демонтувати його таки хочуть - через технічний стан. Після демонтажу пам'ятник передадуть або в музей старої техніки у Києві, або створять у Тернополі зону для старої техніки

Серпень 2016

Демонтуємо, бо впаде
Якщо тернополяни вигадають гідну заміну літаку, то його демонтують. Таке рішення прийняв виконавчий комітет міської ради 25 серпня.
- Були неодноразово пропозиції щодо демонтажу літака і встановлення іншого пам'ятника, - каже начальник управління містобудування, архітектури та кадастру Василь Бесага. - Але дій не було. Зараз є петиція щодо збереження літака. Проте після обстеження пам'ятника комісія запропонувала таки демонтувати його, бо він у невідповідному стані і в будь-який момент може власти. Міський голова запропонував влаштувати конкурс на найкращий проект

Лютий 2017

Триває конкурс
12 лютого оголосили відкритий конкурс на кращу ескіз-ідею архітектурно-монументальної композиції при вході в парк «Національного відродження» (пам'ятний знак «Літак MiG-17»). Конкурс триватиме до 12 квітня 2017 року.

facebook

«Залишив собаку помирати»

ЮЛІЯ НІКІТИНА,
СТУДЕНТКА, ЖУРНАЛІСТ:

Мене лякає, скільки в нашому суспільстві жорстокої байдужості. Днями біля ринку бус переїхав собаку та залишив її помирати.

Ну, нехай, чоловік випадково її збив, коло базару собак справді багато. Але ж можна було зробити

для неї хоч щось: подзвонити у відповідні служби, попросити допомоги перехожих, якщо поспішає, вкрити її чимось чи хоча б відтягти з дороги. І найгірше, що є чимало людей, які кажуть, що вони вчинили б так само — поїхали б, як ні в чому не бувало.

facebook

«Вживаються орки, гобліни»

ВОЛОДИМИР ГЕВКО,
РЕКЛАМІСТ:

Їхали сьогодні на гурток дитячого програмування і нас віз таксист під «Круті бараночку» і «Фінкі рукають».

Наш соціум дуже нагадує якийсь фентезійний світ на кшталт Середзем'я, у якому цілком мирно вживаються різні раси — орки, гобліни, ельфи, гноми та лепри-кони. Справжній мультикультуралізм. І не треба намагатись звести зі світу представників когось із

вищезгаданих — це неретально і трохи негуманно. Варто лише працювати над оптимальною соціальною архітектурою, Ідеальною Пропорцією. При якій кожен матиме свою нішу, не перетинатиметься на ідейному рівні з іншими представниками і працюватиме на користь своєї країни. І тоді суспільство тихою сапою висмикуватиме малих орченят і соціалізуватиме...

facebook

«У Європі ми не присутні як країна»

ТАРАС ХЛІБОВИЧ,
ФОТОГРАФ:

І знову про «Голос Країни». Хто там тільки не співає — і з Білорусі, і з Росії, і Вірменії, навіть з Куби був фацет. Але ні разу не чув співаків з Польщі, Німеччини, Литви. Чому? Бо нашу версію «Голосу» показують лише в «странах СНГ», тобто телепередачі

разом з іншими певуньями успішно продаються в зоні впливу Расеюшки. А тепер можна ставити питання, чого про нас мало знають у Європі? Та бо ми там не присутні як країна. Ми присутні там своїми заробітчанами і корупційними скандалами.

facebook

«Не нийте»

ЛІЛІЯ МУСІХІНА,
ПИСЬМЕННИЦЯ, ЕТНОГРАФ, ВОЛОНТЕР:

Надзвичайний стан у енергетиці. Кажуть, «через блокаду», а може через «неприпустимість ведення торгівлі з частиною невідконтрольних територій»? І акценти правильно стоять, і ДНР-ЛНР правильний статус отримують у повідомленні. Такий, як і Крим. Перестаньте думати

кальками, які вам в голо-

ву через мас-медіа вкладають політтехнологи.

Ну відключать світло на кілька годин. Ну, матимете романтичний вечір при свічках... І що надзвичайного? Надзвичайний стан там, звідки їдуть 300-і. Там, де небо розцвітає вибухами смертоносних вогняних квітів.

Все буде добре. Не нийте. Прорвемось!

facebook

«Що радили єгиптяни»

НАТАЛЯ ЛАЗУКА,
ПОЕТЕСА, ЖУРНАЛІСТ:

Цікаві сімейні поради дають єгиптяни. Ніби й те, що всі кажуть, але порівняння у них інші. Для чоловіків

Не поведіться з дружиною, як з мухою. У повсякденному житті ми майже не помічаємо мух, поки одна з них не сяде на нас. Так само і жінка: завжди буде поводити себе прекрасно,

що абсолютно не приверне уваги зі сторони її чоловіка. Поки вона не задіє його, допустивши помилку.

Для жінок Приклад «пожежі» в домі. Погасить її з допомогою просто «я шкодую», навіть якщо це не ваша вина. Якщо словесно дасте здачі, то тільки підкинете дров у вогонь.

facebook

«Побачила суперзірок»

ЛЮБОВ ЛАЗУКА,
ЖУРНАЛІСТ, ПОЕТЕСА:

Учора в метро я побачила двох батьків із трьома дівчатками різного віку: від 10 до 16 (на око). Здається, звичайна подія, аж ні. Діти усиновлені. З чого я взяла, бо батьки із дітьми абсолютно несхожі: різні раси. Завжди захоплювалася такими

людьми, адже не всі знаходять достатньо любові і терпіння до власних дітей. Тож учора був класний день: побачила суперзірок, у моєму розумінні цього слова). А хто для вас є успішним у цьому житті? Бо таких людей зустрічаю вкрай рідко...

Колонка
Олександра
ВІЛЬЧИНСЬКОГО

Деколонізація
залізниці

Як корабля назвеш, так і попливе. Ну, а потяг? А потяг тим більше. А що вже казати про цілу залізницю? Тим часом, у Харкові вона й досі — «Південна», а в Києві — «Південно-Західна»! Наче назви російських фронтів ще, либонь, з часів Першої світової та російсько-української війни 1918–1920 років?.. Звісно, перейменування це слід було здійснити ще на зорі незалежності. Але тоді не встигли, чи не захотіли, а пізніше, з часів Кирпи, поїзд, як кажуть, пішов в іншому напрямку, у тій тінювх схем, де й загруз. Відтак, Харків на мапі залізних доріг України й досі південь? А Київ — столиця і серце України — південний захід. А «нульовий» кілометр для наших залізничників і досі в колишній метрополії? І ми знову перед вибором, чи й далі вивчати географію по мапах «Укрзалізниці», чи нарешті таки провести її і деколонізацію, і деколонізацію водночас? Чи знову нема кому? Одні зайняті перевезенням контрабанди, інші їх блокуванням, а треті блокуванням блокувальників? А дехто, може, ще й досі виглядає царя-батюшку з Московії? Словом, всі при ділі, а харківська залізниця й досі «південна», київська «південно-західна»... І звісно, знайдеться цілий хор, з московським акцентом, який одразу заспіває «а какає різниця»? Мовляв, а що від того зміниться, коли їх, наприклад, назвати Харківською і Київською? А те зміниться, що, принаймні, ще один пережиток колоніальної системи відійде в минуле, і то добре. А далі, є надія, що й розмови про реформування і модернізацію «Укрзалізниці» також будуть не лише розмовами.

Колонка
Ірина
ЧУЙКО

Над прірвою

У кожного в житті бувають різні ситуації, складні ситуації теж. Найважливіше те, як людина може (позиціонувати) реалізувати себе в будь-якій із них. А ще важливе оточення і його розуміння й сприйняття обставини. Можна пробачити багато чого. Але не дати людині шансу, можливо, того одного-ЄДИНОГО й останнього шансу для пересмилення чогось, то, напевно, не можна. Мабуть це і буде навіть більшим гріхом, ніж провина суб'єкта, якому не дали шансу на виправлення неприйнятної, здавалось би на перший погляд, ситуації. Це все одно, що людина стоїть над прірвою однією ногою й потрібно всього лиш вчасно подати їй руку для порятунку... Але ти, несвідомо, а, може, й свідомо, не подаєш їй тієї рятівної соломинки і вона падає в провалля, а їй ще допомагають, підштовхнувши ногою. Невже не замучать, ані трішки, докори сумління тих, які не захотіли вчасно подати руку допомоги, хоча й могли... Невже вони такі впевнені у своїй правоті й непогрішності? Та і не хочуть зрозуміти, що все вчинене в житті кожної людини обов'язково повернеться бумерангом їй же, або ж її близьким людям. Навіть найбільшим грішникам пробачав Бог. Просто пробачав із великої Любові до свого творіння. Не всі здатні пробачати малі, чи великі провини ближнім, собі подібним. «Возлюблю ближнього свого, як самого себе» — гласить один із божих постулатів. Але, видно, багатьом просто не дано зрозуміти цієї могутньої, жертвовної Любові. Любові Великої й всеохоплюючої... Так і живемо, формально віруючи й відвідуючи церкву!

Мала брехня і велике недовір'я

ІГОР ДУДА

Підслухувати чужі розмови — негідне заняття, хоча іноді це може відбуватися всупереч вашому бажанню. До того ж, погодьтеся, між поняттями «слухати» і «чути» є певна різниця. Життєві обставини і робота журналіста, бувало, зводили з різними людьми, заводили у різні товариства й компанії... Іноді ті обставини можуть скластися так, що у тебе немає можливості заткати вуха чи вийти з приміщення, отож доводиться бути мимовільним слухачем розмов, призначених, так би мовити, для вузького

кола. А коли ж вони ведуться на фоні споживання чогось значно міцнішого, ніж чай, тобто коли мозок і язик перебувають у «вільному польоті», почути можна вельми цікаві й показові речі. «Що у твєрезого на умі — те у п'яного на язиці», — це саме про такі теревені. І навіть якщо зробити поправку на неминучу для «веселого» стану хвалькуватість і деяку неадекватність поведінки персонажів, то все ж такі ситуації давали достатнє уявлення про людські типи.

Зізнаюся, найбільше, що мене вражало — це різочий контраст між тим сяючим і непогрішимим образом зразкового сім'янина, люблячого (!), вірного (!) мужа своєї єдиної (!!!) й

до кінця днів коханої (!!!!), котрий виставлявся напоказ широкій публіці, та по-статтю хтєвого Казанови, яка виходила на авансцену на отих неформальних зустрічах. Цікаво, думалося тоді, а чи дружини отих діячів у курсі амурних пригод своїх благовірних? Чи вони, можливо, також дотримуються правил отої гри в «пїжмурки» й зворушливо розповідають публіці, як варять чоловікам борщ, ліплять вареники, а потім, в очікуванні їхнього пізнього повернення з трудів праведних, вишивають серветочки й розповідають діткам чи внукам казочку про Івасика-Телесика? Розумію, виставляти на огляд громадськості свій далекий від досконалості «обліко мо-

рале» нікому не хочеться; брудна білизна, що стирчить з-під «штрамацьких» штанів погано працює на імідж її власника. Розумію й те, що є глибоко особисті речі, які не хочеш виставляти на огляд і, тим більше, осуд, але ж навіть публічно фальшивити і ліпити з себе херувима і праведника, знаючи, що ти ним не є? А вже давно підмічено: маленька неправда породжує велике недовір'я. І, що головне — всі про це знають. Знають — і роблять вигляд, що вірять. І чи не з отієї звички горорити одне, а думати й робити зовсім інше, бере початок бурхливий й каламутний потік брехні й окомилування, у якому ми щоденно борсаємося і ніяк не вплинемо?

ТАКІ ЗМІНИ ХОЧУТЬ ПРИЙНЯТИ НА СЕСІЇ 24 ЛЮТОГО

Дерибан «Старого парку»

Забудова біля «Орнави»

Сквер на Миру під будову

Діючий генплан

Діючий генплан

Діючий генплан

«Новий генплан»

«Новий генплан»

«Новий генплан»

Військова техніка в Старому парку в діючому Генплані — на парковій землі. Міська влада, всупереч законам, намагалась дати землю під будову. Згодом пробувала музейну техніку відправити в АТО, щоб звільнити цю ділянку. В пропонуваніх змінах до «нового генплану» ця ділянка — вже не парк.

«Льодовий палац» біля Орнави — ще один задум, задля якого порушують закон. Місцина, згідно з діючим Генеральним планом, є парком. Це не спинило міських депутатів та Сергія Надала від виділення землі та дозволу будувати. В пропонуваніх змінах уже під будову — «замітають» сліди.

Ділянка, яку мерія віддала в оренду під будову — 39 сотих. Близько 15 сотих — земля з деревами. Орендар планував збудувати автомийку та готель. Наразі його наміри зупинила громада, але сквер досі під загрозою забудови. Депутати 24 лютого можуть проголосувати за «будівельну зміну».

Дерибан парку «Нацвідродження»

Стадіон «Текстерно» під будову

Скверу на Текстильній не буде

Діючий генплан

Діючий генплан

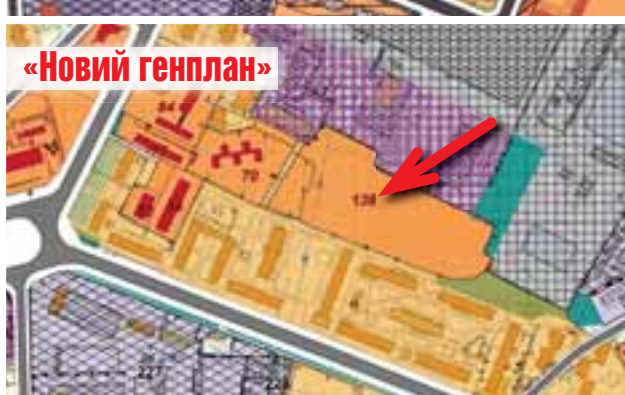
Діючий генплан

«Новий генплан»

«Новий генплан»

«Новий генплан»

Будівництво «Екоготелю» в парку Нацвідродження, яке особисто підтримував Сергій Надал, — фікція. Згідно з діючим Генеральним планом, ця місцина — парк. Та в мерії таки віддали землю під будову, а зараз підготували зміни до «нового генплану», де ділянка офіційно передбачає будову.

Стадіон «Текстерно», який вже декілька років намагаються збудувати з дозволу міської ради, згідно з діючим Генеральним планом, — стадіон. Але влада дала землю. Тепер, відповідно до пропонуваніх в «новому генплані» змін, стадіону немає взагалі. І там можна будувати

Ділянка біля Будинку праці, на Текстильній, згідно з діючим Генеральним планом — зелена зона. Але міська влада запланувала там будову, хоч це і порушення закону. Чимало змін, за які пропонують голосувати депутатам, — узаконення дерибанів попередніх років.

У фільмі «Sand river» йдеться про дівчину і її батьків

Кадр з фільму «Сутність». Фільм показали на фестивалі у Рівному

ПЕРШИЙ ФІЛЬМ МЕНІ ПРИСНИВСЯ

Кіно ■ Його кіно розуміють не всі. Адже у цих відео він не намагається щось пояснити глядачу, а скоріш передає картинку, що намалювала уява. А вже кожен інтерпретує побачене по-своєму

Кадр із фільму «Sand river». Сам фільм — це послідовність фото

Конкурс на кращу короткометражку про Тернопіль, зняту на гаджет, вперше в Тернополі провели в листопаді минулого року. Однак, і раніше в нашому місті були ентузіасти, які знімали власні фільми. Уже кілька років знімає аматорське кіно відомий тернопільський велоактивіст Юрій Суходоляк на псевдо Юрі Собі.

— Про тебе можна знайти інформацію як про фотографа, оператора, режисера. Яка у тебе освіта?

— Залежно, що розуміти під освітою. Формально, у мене є диплом з політехнічного, але важливіше, чого я сам навчився після школи.

— Коли вперше виникла думка зняти фільм?

— Напевно, коли у 2014-му році влаштувався в фотостудію, з'явилося більше нових вражень, знайомств і подорожей. Окрім відеозйомки на початках були ще арт-проекти, наприклад, намалювати зайця на сходах або участь у фотоквестах, які проводили раніше в місті. Тесав льодові скульптури. Тоді ж з'явилися фільми.

— Про що був перший?

— Ми з товаришами при розмові сказали собі: «А давайте знімемо щось», і ми зробили щось хаотичне і абсурдне. Перший справжній фільм мені приснився під пісню Beth Gibbons «Sand River», вийшов дещо surrealistичним. У фільмі йшлося про дівчину та її батьків. Ми намагались імітувати перетворення людини у воду. Сам фільм — це послідовність фотографій, які немовби перетікають одна в іншу. Два дні я продумував технічну сторону і на вихідних втілював ідею. Він, водночас є і моїм улюбленим сюжетом.

— Скільки загалом фільмів?

— Складно підрахувати. Є багато відеоекспериментів. Близько шести повноцінних моїх і ще шість ми створювали разом з другом. Частина з них, щоправда, ближчі за змістом до відеоінсталяцій, відеокартин. Раніше, в часи, коли з камерою було складніше, у мене були й анімаційні роботи в техніці стоп-моушн (кадрова зйомка, і після кожного кадру вносять мінімальні зміни. У результаті у глядача виникає враження про рух зображеного — прим. ред.). Остання моя короткометражка «Сутність» здобула нагороду на показі у Рівному. Вона про любов. Створювали ми її разом з подругою, яка попросила про допомогу.

— Коли ти вперше публічно показав свій фільм?

— Першою демонстрацією можна вважати заливку на Youtube ранніх робіт. А перед живими глядачами — на фестивалі відео в Хмельницькому, організованому монотеатром «Кут». Після цього відбувся фестиваль «Трипільське коло», де показ короткометражок проходив у нічному кінозалі під відкритим небом. Зазвичай мені просто говорили: «А класно було б показати твій фільм тій чи іншій аудиторії. Крім того, виставлявся на спеціальних онлайн-сервісах для любителів кіно. Коли у 2012 році я їздив із своєю дівчиною у Крим, то в Севастополі були люди, які питали мене: «А чи не ти часом автор такого-то фільму»? Так що мої фільми побачило достатньо багато людей. Однак я ніколи не керувався принципом, що зняте мною слід обов'язково посилати на фестивалі.

— Яка реакція глядачів на твої роботи?

— Для більшості то, мабуть, нерозуміння. Адже у цих відео я не намагаюся щось пояснити гля-

— Я ніколи не керувався принципом, що зняте мною слід обов'язково посилати на фестивалі, — каже Юрій Суходоляк

дачу, скоріш передати картинку, що намалювала уява. І вже кожен інтерпретує по-своєму. Фільми, які ми робили з Віталієм Дерехом, в яких я був оператором, а він — режисером, взагалі не для масового глядача, тому що зазвичай люди хочуть посміятися, весело провести час. Люди повинні бути при певному настрої, коли вони думають про щось. А мої короткометражки повинні допомогти ще інтенсивніше думати, наштотувати на роздуми.

— Тобі пропонували зняти щось масштабніше?

— Зараз я беру участь у зйомках міні-серіалу «Кілька хоробрих хлопців». Вони відбуваються в Тернополі, на хуторі Уніж, на базі Національної Гвардії. Мова там йде про групу пересічних хлопців, які після тренувань та серйозної фізичної підготовки мужнішають.

— Як просуваються зйомки фільму жаків у печері Млинки?

— Це — не фільм жаків. Це, скоріше, краєзнавчий фільм, в якому дійсно будуть зустрічатися моменти хоррору, але тільки для підвищення інтересу.

— А технічне обладнання?

— Будемо знімати на сферичну камеру, яка так довго добирається до мене. Вона необхідна під формат запису, який розрахований на шолом віртуальної реальності. Найближчим часом мегапопулярний тренд — грати в сферичні відеоігри і дивитись таке ж кіно — дійде до Тернополя. Шолом коштує від шести доларів, можеш крутити

Кадр із фільму «Сутність». Ця стрічка — про знайомство і любов

головою в різні сторони і бачити візуальну інформацію.

— Кажуть, що люди, які займаються кіно, по-іншому влаштовані. Ти помічаєш якісь деталі в доволі щільному світі, які не бачать інші?

— Ні. Я чим далі, тим більше переконуюсь, що головне — це враження, які людина отримує. Інформація може до тебе прийти і пройти. А може затриматися і щось в тобі змінити. Коли ти обробиш враження, у тебе можуть з'явитися образи, з'являться музика чи щось інше.

— Що ти порадив би людям, котрі ніколи не мали справ із кіно, але

одного ранку прокинулися з ідеєю для фільму і твердим бажанням її реалізувати?

— Якогось універсального шляху немає. Останнім часом більшу популярність мають не ігрові, а документальні стрічки, які торкаються безпосередньо людського життя, яке може зачепити якусь знайомими деталями. Тут головне — навчитись монтувати і тримати в руках камеру. Також важливо мати готове кадрівання — точний опис, розташування акторів у кадрі і сценарій, бо інакше витрачається багато часу даремно.

РОЗМОВЛЯВ ЮРІЙ СОРОЧАН,
067-351-84-39,
VODSVORT@GMAIL.COM

ДОВІДКА

Перший фільм Юрія (<https://www.youtube.com/watch?v=Dsgq0fesHKk>). Підбірка робіт (<https://vimeo.com/urisobi>) Остання робота «Сутність» (<https://www.youtube.com/watch?v=SIGBRHNvDis&index=2&list=PLabzjdwSd7d3C5kETSLsh2DCnNnbBtY7j&t=10s>)

**Читаю,
бо мені це
подобається**

ЖОЗЕ САРАМАГО "СЛІПОТА"

Олена Кирилук, студентка:

— Ми дуже часто повторюємо до болю знайому фразу "ніколи знову". Вона стосується воєн, наших побутових грішків, помилок на роботі та в особистому житті. Ми твердо переконані, що урок вивчили і більше так не вчинимо. Сарамаго каже те, чого ми не хочемо чути та визнавати: ми не навчилися нічому.

Дай нам волю, ми знову поділимось на слабших та сильніших, і останні будуть паразитувати за рахунок перших.

"Сліпота" — жорстока історія. Вона жахлива у своїй правдивості. Якщо ніхто не бачить, значить, знайдуться ті, які скористаються вседозволеністю. Сліпота — це не фізичний недолік, це моральна недуга, яка дозволить вбивати, красти, знущатись над іншими.

Сарамаго жахає і змушує до браче задуматись. І прозріти.

ВІЛЬЯМ ГРІЛЛ "АНТАРКТИЧНА ЕКСПЕДИЦІЯ ШЕКЛТОНА. НАДЗВИЧАЙНА КРИЖАНА ПРИГОДА"

Володимир Критюк, web-програміст:

Ця книга дитяча. Але навіть дорослим вона дуже сподобається, в цьому навіть не сумніваюсь!

Насправді до цього я нічого не знав про цю експедицію до Антарктиди. Але ось вам і перевага начебто дитячої книги — вона вам розповість історію, про яку мовчали у школі: як британський дослідник вирушив шукати південний полюс.

Знаєте, чим дитячі книги корисні для дорослих? Принаймні ця — точно нагадає, що не завжди перемога — запорука успіху. Іноді моральна сторона — важливіша, аніж досягти того, чого прагнув. Людські життя важливіші. Так, можливо, історія не завжди цінує тих, хто не доводить справу до кінця, але родини врятованих пам'ятають того, хто допоміг зберегти життя їхнім близьким.

УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ КАНАДИ ЗБУДОВАНІ ЗА ВАРЕНИКИ

Історія ■ Життя української громади в Канаді не завжди було легким, однак за століття вони стали частиною країни, яка цінує їхню культуру та вважає її своєю

За 130 років — від часу появи перших емігрантів до сьогодні — українці у Канаді здобули повагу серед місцевого населення. Любов до праці, вміння бути вмілими господарниками — авторитетом серед канадців українські піонери дуже пишались. Про це розповідає журналіст Вахтанг Кіпіані, який багато років досліджує історію української діаспори в Канаді. Отримані знання вилилися у фільми, статті і книги. Про зібране він нещодавно поділився з тернопільцями.

— До слова, слово "піонер" в Канаді не сприймається, як в нас. Там це не означає приналежності до комуністичної партії. Якщо хтось із родичів був в "КП", то там його називають прогресистом. Тому якщо людина розповідає, що вона з асоціації піонерів Альберти, треба розуміти, що її предки були українцями-першопрохідцями в Канаді, — зазначає журналіст.

Хоча навіть у містечках, де кількість населення українського походження переважає, не варто очікувати побачити зримі ознаки існування українства. Зрозуміти, що тут живуть українці чи їх нащадки можна хіба за... церквами.

— Греко-католицькі чи православні, подекуди протестантські церкви — це те, що видає вихідці з України. Однак варто пам'ятати, що першопрохідці досить часто були не надто свідомими. Вони називали себе руськими, чи лемками, чи рутенами, чи й взагалі австрійцями. Адаже паспорти в багатьох були австрійськими. Тому під час переписів їх так і позначали, а, відповідно, ніхто не збирався сприяти австрійцям відкривати українські школи чи хоча б окремих клас. Тому перешкоду українського життя в Канаді відбувається вже після Другої світової, — зазначає дослідник. — Якщо переглянути родинні альбоми тих людей, то впадає в око, що майже до Незалежності України ніхто не носив вишиванок. Одягалися, як місцеві.

Канадський ГУЛАГ

На те, щоб не виділятися, була вагома причина — Перша світова, точніше програш у ній Австро-Угорщини.

— Це стало моментом, який "підрізав" розвиток української громади, — продовжує журналіст.

Якщо з 1910 року в Канаді вже почала виходити україномовна газета "Український голос", тобто, вихідці з Галичини та Буковини усвідомлюють, що вони єдиний народ, то після завершення Пер-

Лише перші покоління українців у Канаді носили традиційний національний одяг. Після Першої світової і аж до 60-х років українська громада намагалася не виділятися з-поміж решти

шої світової, їм конкретно вказали: ви — громадяни Австро-Угорщини. І ставитись до них починають відповідно. Цей період в історії ще називають "канадським ГУЛАГом". І хоч це сильне перебільшення, але в той час вихідцям з України справді було несолодко. Людей переводили із їхніх місць праці в табори.

Це були табори тимчасового утримання. Ніхто людей не катував, однак часи були складні, не було ліків. Тож не дивно, що велика частка чоловіків українського походження, які потрапили в ці табори, вже не повернулися.

— По всій Канаді досі можна

уважав: у школі за слово українською вчителі били лінійками та різками по руках і губах. Хоча 95% дітей у школі були українцями. Та й решта дітей були з таких же родин, — зазначає Вахтанг Кіпіані.

Тому фактично лише в 60-х роках, завдяки унікальним канадським українцям, наша культура починає своє відродження в цій північноамериканській країні — починається момент переусвідомлення Канади, розповів Кіпіані.

Китайські вареники в супермаркеті

Десь із того часу українці стають акціонерами Канади. Тому

Собівартість вареника 1-2 центи, а продають його за

долар. Виручені кошти йдуть на будівництво

церков, бібліотек, будинків культури.

В Канаді що не церква, то збудована за вареники

натрапити в лісах на такі безіменні могили, в яких поховані вихідці з Австро-Угорщини, в тому числі й українці. Хоча в той час, як одні перебували в таборах, інші влаштовували заходи на їхню підтримку, аби показати, що ці люди є лояльними канадськими громадянами. Влаштовують паради лояльності, ведуть інформаційну кампанію щодо утримуваних, пишуть навіть до королеви Великобританії. Як наслідок, людей із таборів з часом таки випускають. Але до 60-х років в людей зберігається травма: не розголошувати про своє походження, аби не бути представником неprestижної та ворожої нації. Вони починають позбавлятися всіх візуальних ознак свого походження і стають, як всі.

Довгий час українська мова звучала лише в родині. Держава відмовлялась визнавати можливість цих людей вивчати українську як мову викладання інших предметів.

— Один із героїв мого фільму про українців у Канаді навіть зга-

дував: у школі за слово українською вчителі били лінійками та різками по руках і губах. Хоча 95% дітей у школі були українцями. Та й решта дітей були з таких же родин, — зазначає Вахтанг Кіпіані.

Тому фактично лише в 60-х роках, завдяки унікальним канадським українцям, наша культура починає своє відродження в цій північноамериканській країні — починається момент переусвідомлення Канади, розповів Кіпіані.

— У Штатах — це ідея казана: коли всі різні, їх життя кидає до одного казана, і всі стають американцями. В Канаді ж виникає політика підтримки національних і культурних ідентичностей. Тобто, йдеться не про українську ідентичність в Канаді, а про канадську українську ідентичність. Виявляється це в багатьох аспек-

тах. Наприклад: якщо є ансамбль, де танцюють гопака, то там буде десять українців. Решта — італійці, японці, німці. Чому? Бо коли в нас ходиш на сальсу чи танго, ти не маєш бути аргентинцем чи іспанцем.

Так і там. Гопак танцюють всі, кому цей танець та музика до вподоби. Таким чином гопак стає національним танцем Канади, який принесла туди українська громада, розповів журналіст.

— Ще в Канаді я натрапив на ресторан, який називається "Яйчі" — зрозуміло, що назва означає, так? (сміється — прим.авт.) Ресторан належить китайцям. Чому "Яйчі"? Бо на тій території жили українські фермери, які здавали яйця, от назва і прижилася. Тому ти можеш зайти в ресторан китайців і попросити, аби тобі приготували "пирого". І вам принесуть китайські "пирого" — на вигляд такі вареники.

З варениками в Канаді взагалі цікава історія: жінки з української громади часто збираються, аби наліпити вареників на продаж.

— Їхня собівартість — 1-2 центи, а продають один вареник за один долар. Виручені кошти йдуть на будівництво церков, бібліотек, будинків культури. У Канаді взагалі, що не церква, то збудована за вареники. Ті ж самі голубці можна спокійно придбати в супермаркеті. Там їх називають "голубці" або "cabbage roll" — капустині роли. І люди їх їдять не тому, що це українські страви, а тому, що їм це смакує.

Село та залізниця в Канаді — це ті дві сфери, які є винятковими заслугами українців. Це визнають всі, і українська громада дуже це цінує, зауважив Вахтанг Кіпіані.

ДОВІДКА

В інтернеті також можна переглянути фільм «Наші найперші. Українські відкривачі Канади», співавтором якого є Вахтанг Кіпіані. Матеріали за

цією тематикою також можна прочитати у спецпроекті журналіста «Канадіана» за посиланням — <https://www.istpravda.com.ua/themes/canadiana>.

ТУРНІР, ДЕ ШАНС ВИГРАТИ Є У КОЖНОГО

Турнір ■ Шахи впорядковують мислення, загартовують характер і дозволяють відчути себе творцем окремого світу. Це — гра-стратегія, для якої не потрібен комп'ютер

ІРИНА ПРОКОПЕНКО, 098-287-08-70,
IRYNA.PROKOPENKO1@GMAIL.COM

Шаховий фестиваль для дітей і дорослих пройде у Тернополі наприкінці лютого — на початку березня.

Участь у дитячому турнірі можуть взяти діти до 14 років, які мають спортивний розряд не вище другого, розповідає представник організаторів, практикуючий шахіст, кандидат у майстри спорту Віталій Карпа.

— Утім, наявність кваліфікації у дітей не є обов'язковою умовою, — додає він. — Якщо дитина знає, як ходять фігури, має мінімальні навички гри — хай приходять і спробує свої сили.

«Дуже важливо, щоб діти, які захоплюються шахами, зустрічалися, грали між собою. Дорослим шахістам теж добре побільше міряться силами»

Для участі в дитячому турнірі потрібно сплатити вступний внесок у розмірі 20 грн у день проведення. Або ж можна зіграти безкоштовно, якщо попередньо отримати запрошення на змагання у книгарні „Ярослав Мудрий”. Запрошень — необмежена кількість, і вони безкоштовні. Про них потрібно запитувати на касі магазину.

Для учасників дорослого турніру вступний внесок — 30 грн.

У початківців теж є шанси

— Дорослий турнір має свою «фішку» — це турнір з гандикапом (перевага, добавка у часі, що дозволяє зрівнювати шанси гравців-професіоналів і початківців, — прим. ред.), — розповідає організатор. — Адже коли за дошкою сходяться шахісти різної сили, вони не в рівних умовах. Аби хоч

трохи їх зрівняти, ми пропонуємо гандикап у вигляді часу. Приміром, на партію дається 50 хвилин, і між учасниками їх розподіляють певним чином. Чим досвідченіший учасник, тим менше буде у нього часу на ходи. І навпаки, гравці з нижчим рейтингом матимуть більше часу на те, щоб подумати.

Час розподілятимуть залежно від рейтингу. Учасникам, які раніше не брали участі в турнірах, присвоюють мінімальний рейтинг. А рейтинг шахістів із досвідом зазначений у всеукраїнському обліку.

— Людям така система подобається, — каже Віталій Карпа. — Адже зазвичай сильному гравцю не проблема виграти турнір. Але тоді втрачається інтрига і момент боротьби. А за рахунок додатку по часу у початківців більше шансів. Звісно, здебільшого турніри і виграють найсильніші, бо майстерність таки бере своє. Але на турнірі з гандикапом їм це зробити складніше. Грати може хоч гросмейстер. Просто тоді часові рамки для нього будуть найжорсткіші.

До речі, найсильніші учасники дитячого турніру можуть спробувати свої сили і в дорослому.

Буде 19 призів

У дитячому турнірі призами буде шахова література. За призові місця передбачили і грошові винагороди та грамоти. Переможець отримає 200 грн, а загалом призів буде п'ять. Для тих, хто займе призові місця у дорослому турнірі, передбачені призи — 800, 600, 500, 400 і 300 грн.

— Також готуємо багато додаткових призів, — додає Віталій Карпа. — Наприклад, для ветеранів, за кращий результат серед шахістів районів та інші. Загалом — п'ять основних номінацій та дев'ять додаткових.

Минулого року, як пригадують організатори, на такому турнірі було 49 учасників. Кажуть, що для Тернополя, де шахове життя, відверто кажучи, не б'є фонтаном, це доволі непогано.

Турнір — як родзинка міста

— Дуже важливо, щоб діти, які захоплюються шахами, зустрічали-

Шахи — це гра-стратегія без комп'ютера

Шахи, так само, як і математика, впорядковують мислення, кажуть шахісти.

— Шахи — це гра-стратегія, — каже Віталій Карпа. — Зараз наші діти багато грають у різні стратегії. А от у нашому дитинстві, коли комп'ютерів ще не було, такі вигадані світи ми часто будували на своїх шахівницях. Коли пишуть «На шахівниці розгорнулася запекла битва між королівствами» — то це зовсім не метафора. Для людини, що захоплена грою, це так і є.

Адже кожна нова партія — це окремий, власноруч створений нею світ.

Крім того, шахи формують і загартовують характер, визнають гравці. Ця гра сприяє виробленню організованості, формує вміння боротися з труднощами.

— Пам'ятаю, коли я тільки починав грати в шахи, то в мене дошки літали, — зізнається Віталій. — Навчитися програвати — також дуже важливо. І шахи добре цьому вчать.

Шахи, так само, як і математика, впорядковують мислення, кажуть шахісти

Щороку турнір збирає кілька десятків учасників різного віку

ся, грали між собою, — вважає Віталій Карпа. — Дорослим шахістам також добре побільше міряться силами. Чим більше буде таких турнірів, — тим краще. А започаткували ми цей турнір у 2012-му як так званий Альохінський турнір. Обов'язковою умовою було грати в партіях «захист Альохіна».

Нещодавно минуло 100 років з часу перебування у Тернополі чемпіона світу з шахів Олександра Альохіна. І одну зі своїх комбінацій, добре відому всім шахістам,

Альохін вигадав саме тут.

— Так Тернопіль увійшов у шахову історію, — каже п. Карпа. — Колись в мене була ідея пропонувати обласній та міській владі організувати щорічний шаховий турнір пам'яті Альохіна. Це могло би стати ще однією туристичною родзинкою міста. На шаховий турнір грошей багато не треба — це не футбол. Достатньо приміщення і призів. Головне — аби ідеєю зацікавились не лише ентузіасти. В інших містах шахові турніри

постійно розвивають. Один з найвідоміших — турнір пам'яті Небесної Сотні у Луцьку. На нього приїжджають навіть гросмейстри. Для міста це — велика реклама. У Львові турніри також проводять один за одним. Чим Тернопіль гірший? Ми теж маємо давні шахові традиції, відомих шахістів і шаховий потенціал загалом.

ДОВІДКА

Дитячий турнір шахового фестивалю відбудеться 25–26 лютого у приміщенні шахового клубу «Гамбіт», що на вул. Подільській, 37.

Дорослий турнір відбудеться 11–12 березня там само.

Організатори фестивалю: видавництво «Підручники і посібники» та Тернопільська обласна федерація шахів під керівництвом Богдана Чубака. Приміщення для проведення турнірів надає обласний шаховий клуб «Гамбіт». Суддя турніру — віце-президент Тернопільської обласної федерації шахів Ігор Подольський.

Телефони для довідок:
067-354-43-55,
050-729-70-94, 43-10-21.

Чемпіон світу зі швидких шахів — наш земляк

Тернопільську обласну шахову федерацію заснували у квітні 2001 р. Вона проводить дитячі, дорослі та ветеранські змагання.

У Тернополі діють два клуби: шаховий клуб «Гамбіт» та шахово-шашковий «Авангард». Чимало шахових осередків діє по усій області — у Хоросткові, Бережанах, Козові, Почаєві, Тербовлі, Шумську, Чорткові, Бучачі та інших. Шахова Федерація регулярно проводить чемпіонати та Кубки області. Крім цього у Тернополі та області проходять ша-

хові турніри серед різних вікових груп — обласні змагання «Біла тура», чемпіонат з розв'язування шахових завдань, «Батьківський край», турнір до Дня Святого Миколая, бліци тощо. Тернопільські шахісти є постійними учасниками Всеукраїнських змагань та чемпіонатів.

Найвідомішим шахістом нашого краю є гросмейстер Василь Іванчук, який наприкінці минулого року виборов звання чемпіона світу зі швидких шахів у Катарі.

КІНО

кінотеатр
Сінема Сіті
тел. 47-77-37, квитки — 55-80 грн

«Оселя зла: Фінальна битва»

Фантастичний екшн,
22 лютого, поч. — 12.15,
14.30, 16.25, 19.00, 21.15,
23.25, 16.35, 21.20, 23.40

«Джон Уїк 2»

Бойовик, кримінальний,
22 лютого, поч. — 14.00,
16.35, 21.20, 23.40

«Махач вчителів»

Комедія, 22 лютого, поч. —
12.05, 16.50, 19.10, 21.00

«Грікі жива»

Драма, історичний,
з 23 лютого

«П'ятдесят відтінків темряви»

Сенсаційна історія кохання,
22 лютого, поч. — 10.00,
12.20, 14.40, 17.00, 19.20,
21.40, 23.55

«Лего фільм: Бетмен»

Анімація, бойовик. Комедія,
22 лютого, поч. — 10.05,
12.20, 18.50

«Велика стіна»

Драма, містика, 22 лютого,
поч. — 14.35

«Дзвінки»

Драма, жахи, 22 лютого,
поч. — 10.00

«Балерина»

Анімація, 22 лютого,
поч. — 10.30

«Побачення наосліп»

Драма, комедія, 22 лютого,
поч. — 23.00

кінотеатр

Палац кіно

тел. 52-33-33, квитки — 25 грн

«За кров до перемоги»

Драма, біографічний,
22 лютого, поч. — 19.00

Зіграє хіпі-гурт з Норвегії

Тематичну вечірку Blues Night влаштовують у барі «Коза» 24 лютого. Початок — о 20.00. Вхід — 50 грн. Хіпі-гурт з Норвегії «Steinar Lindblad» виконає і ліричні композиції, і хіти з елементами важкого року. До пари їм «Night On Fire», який грає garage, neo-psychedelic rock, rock'n'roll, stoner rock 90-х.

Бронювання столиків
52-23-75 або 067-208-13-31.

«Бумбокс» презентує краще
Концерт буде у концерт-холі «Подольня» 4 березня. Початок — о 19.00. Квитки — 280-550 грн. «Бумбокс» завітає у рамках туру «Люди». Буде презентація однойменного максі-синглу і все краще, створене і зігране гуртом за 10 років. Квитки — у ЦУМі (відділ Konica) та на gastroli.ua.

Виконують сільський реп

Концерт гурту «Курган і Агрегат» буде у барі «Коза» 17 березня. Початок — о 21.00. Квитки — 100 грн — у попередньому продажу. Гурт, який величає себе «Селюками», запрошує поміткатись та влаштувати слем під «Кровавий кулак» та «Сельську драку». Квитки — у «Козі» на барі та на gastroli.ua.

«Ероlets» заспіває для жінок

Концерт одеських рокерів з нагоди жіночого свята буде у пабі «Хмільне щастя» 7 березня. Початок — о 21.00. Квитки — 120 грн — у попередньому продажу. До речі, саме з відвідин Тернополя, вони почали випускати україномовні альбоми та пісні. Квитки — у ЦУМі (відділ Konica) та на gastroli.ua

Вперше «Mountain Breeze»

Інді-поп гурт «Mountain Breeze» дасть великий сольний концерт у пабі «Хмільне щастя» 18 березня. Початок — о 20.00. Квитки — 80 грн. Фіналісти шоу «Х-фактор-7» виконують хіти з ефірів, та потішать авторським матеріалом. Квитки у ЦУМі (відділ Konica) та gastroli.ua.

Переспівають Франка

«Гич-оркестр» презентує альбом «Під маркою Івана Яковича» у барі «Коза» 10 березня. Початок — о 21.00. Звучатимуть пісні різних народів, перекладені Іваном Франком 100 років тому. Замовлення столиків за телефонами: 52-23-75 та 067-208-13-31.

Столичний гурт зіграє метал

Концерт модерн-метал гурту «Scarleth» буде у барі «Коза» 18 березня. Початок — о 20.00. Вхід — 50 грн. Scarleth — яскравий колектив, виконує музику на стику сучасної тяжкості і мелодизму. Замовлення столиків за телефонами: 52-23-75 та 067-208-13-31.

КЛУБИ

ALLURE CLUB

просп. Злуки, 45,
тел. 098-757-57-57

Найкращі ведучі

Вечірку "Кращі MC України" проводять щосуботи. На відвідувачів чекають MC з усієї країни, весела атмосфера, хіти та конкурси. Початок — о 22.00. Вхід: для дівчат — 50 грн, для хлопців — 80.

RIVERPOOL CLUB

вул. Чумацька, 14,
тел. 067-350-18-81

The Subbotage Party

Щосуботи клуб запрошує потусуватися під найкращу за останні 30 років музику. До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 дівчатам — 40 грн, хлопцям — 80 грн.

Discohouse Friday Night

Щоп'ятниці для тернополян — вечори хаусу та лотерея для перших 99 відвідувачів із призами.

До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 — дівчатам — 30 грн, хлопцям — 60.

БУНКЕРМУЗ

бульвар ім. Т. Шевченка, 1,
тел. 067-350-22-10

Щосуботи запальні сети готують dj з різних куточків України. Потужні біти та яскраві емоції чекають усіх на вечірці. Щосереді у закладі заточують підбори під запальні ритми латино. Для тернополян — сальса, бачата і меренге. Початок розваг — о 20.00. Приходьте з друзями і заряджайтесь позитивом. Вхід — вільний.

ВОМВА, НІЧНИЙ КЛУБ

вул. Братів Гжицьких, 3,
тел. 096-300-11-55.

Ночі флірту

Щонеділі — розкуті та запальні вечірки. Вхід для хлопців — від 20 грн, для дівчат — до 23.00 — безкоштовно, після 23.00 — від 20 грн.

OPERA

Клуб-ресторан щотижня пропонує такі вечірки: щочетверга — студентські вечірки (вхід 30 грн), щоп'ятниці — вечірки у стилі Maxim, щосуботи — Opera Club Show (вхід для хлопців — 50 грн, для дівчат — 30 грн). Упродовж тижня відвідувачі можуть взяти участь у караоке-вечірках. Початок розваг — щодня о 20.00.

ФІЛАРМОНІЯ

Заспівають про любов до України

Великий концерт «Люблю Тебе, моя Україно» буде у Тернопільській обласній філармонії у четвер, 23 лютого. Початок — о 18.30. Для поціновувачів музики виступатимуть творчі колективи та солісти філармонії. У програмі — кращі зразки патріотичної музики. Квитки - у касі філармонії. Телефони для довідок: 52-61-09, 25-07-48.— 52-61-09.

ВИСТАВКИ

«Торжество єднання і соборності»

Фотодокументальна виставка фондів матеріалів, до 98-ї річниці проголошення Акту Злуки УНР та ЗУНР, краєзнавчий музей

«Спом'янімо славу Крут»

Фондові матеріали, до 99-ї бою під Крутами

«Унікальність заповідників та парків Тернопільщини»

Фондові матеріали, до Міжнародного дня заповідників та національних парків, краєзнавчий музей

Рукотворний політ фантазії

Витинанки, краєзнавчий музей

«Правничі горизонти часу»

Тематичні видання, краєзнавчий музей

«Україна і Тернопілля»

Живопис, художній музей

Георг Пінзель

Скульптура, постійна виставка, краєзнавчий музей

ТЕАТР

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

(бульв. Т. Шевченка, 6). Тел. 52-40-66,

квитки від 20 до 40 грн, поч. — 19.00

«За крок до тебе»

Мілюзії життя, М. Коляда,
23 лютого

«Медовий місяць на всі сто»

Комедія, Р. Куні, 25 лютого

«Дитина в дарунок»

Трагікомедія на дві дії, М. Лисак, 26 лютого

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ТЕАТР АКТОРА ТА ЛЯЛЬКИ

(вул. Січових стрільців, 15).
Тел. 52-49-54, квитки — 35 грн,

поч. — 12.00, 14.30

«Допоможи їм, Всевишній!»

Притча, О. Казанцев,
22 лютого

«Бременські музиканти»

Казка-мюзикл, В. Ліванов,
Ю. Ентін, 26 лютого

НЕ СИДЯТЬ В КОМП'ЮТЕРАХ І ТЕЛЕФОНАХ, А ЖИВУТЬ КОНЦЕРТАМИ І ФЕСТИВАЛЯМИ

Діти ■ За 20 років в колективі «Ходаки» змінилось кілька сотень дітей і навіть покоління. Колишні вихованці уже виростили, створили сім'ї і привели в колектив своїх дітей.

МАР'ЯНА ДОХВАТ, 097-783-53-39
MARJANA.DOKHVAT@GMAIL.COM

Діти з колективу «Ходаки» щороку перемагають на європейських фестивалях, беруть участь у всіх концертах та встигають вчитись. А колектив для них — сім'я.

— Колектив створили в 1988 році. Його заснували я та Володимир Береза, але потім він пішов, — розповідає керівник колективу «Ходаки» Михайло Полюга. — Змінились покоління. Дітки, які були в колективі колись, виростили, створили сім'ї і привели сюди своїх дітей.

В «Ходаках» діти з різних куточків Тернопільщини. Зараз їх 35 віком від 6 до 15 років.

— Діти у нас грають на різних музичних інструментах, — продовжує чоловік. — Це — мазурка, бугай, бухало, козобас, скрипка, сопілка. Танцюють народні танці, співають на різних мовах і виконують різні жанрові жартівливі сценки. До Різдва народні свята «Ходаки» створюють вертеп, до Великодніх готують гайки. На Івана Купала чи Миколая — ще інші сценарії.

Переможці фестивалів

— Ми беремо участь майже в усіх концертах і в Тернополі, і по

селлах області, — розповідає пан Михайло. — По Україні їздимо, за кордон. Нещодавно були в Польщі на міжнародному фестивалі духовної пісні. Серед 39-ти колективів з Західної Європи діти вибороли перше місце.

У «Ходаків» є нагороди за перші місця з фестивалів у Франції, Австрії, Польщі, Німеччині, Боснії і Герцеговині.

— Перемагали ми і на міжнародних фестивалях в Україні, — каже керівник. — Коли нас запрошують на сцену, то дуже довго оголошують — лауреати і переможці районних, обласних, всеукраїнських, міжнародних конкурсів та фестивалів зразковий художній аматорський обрядово-фольклорний гурт «Ходаки».

Багато запрошень на фестивалі колектив має і зараз, проте є проблема у фінансах.

— Зараз в країні скрутне становище, — каже Михайло Полюга. — Ми стараємось шукати меценатів. Є такі, які йдуть нам назустріч, то ми їм дуже вдячні. Але загалом усе лягає на плечі батьків. Я горджуся ними. Треба щось зробити — вони стали і зробили. Дуже підтримуються своїх дітей.

Всі поїздки за кордон відбуваються завдяки батькам. Костюми вони теж шийуть самі.

— Діти в нас обдаровані. І вчитись встигають, і співають, — каже керівник «Ходаків» Михайло Полюга

— Зараз люди більше в АТО допомагають, — додає пан Полюга. — Але все одно виходимо з положення.

Для дітей поїздки на фестивалі за кордон — це можливість побачити світ і розвиватись.

— Як приїжджаємо на фестивалі, то для дітей проводимо екскурсії, — захоплено розповідає наставник колективу. — Також стараюсь дітей розподілити по тамтешніх сім'ях. Там за ними приглядають, водять їх на екскурсії, в аквапарки, на інші розваги.

Так знайомляться закордонні та українські сім'ї. Далі вони дружать, навіть їздять одне до одного в гості.

Встигають і вчитись, і виступати

Незважаючи на зайнятість у колективі, діти встигають вчитись і

принносять додому хороші оцінки.

— То від Бога, напевно, — дивується чоловік. — Якщо потрібно відпустити з уроку на концерт, то вчителі йдуть назустріч. Вони дуже пишаються такими учнями.

Діти з колективу, як каже керівник, на цей світ дивляться по-іншому. У них і відпочинок інший.

— Вони не сидять в комп'ютерах чи телефонах, у них на це немає часу, — продовжує чоловік. — Живуть концертами, фестивалями. От не було два тижні репетицій, то вже скучили. Незабаром починаємо новий сезон.

Діти заряджають

Михайло Полюга віддає колективу майже увесь свій час, але каже, що це приносить йому задоволення.

— Я дітей заряджаю енергією,

а вони мене, — каже чоловік. — Така віддача. Буває, що на роботі якимось важко, на душі погано, а приїду до дітей, вони летять до мене, обіймуть — і мені відразу легше.

У колективі всі на рівні, як друзі, як сім'я. Вони разом проводять багато часу, разом відпочивають. Для Михайла Полюга робота в колективі — хобі. У світі такого мистецтва він ще змалечку.

— Коли мені було три роки, батьки подарували акордеон. Я його «вдів», став до дзеркала і щось грав, співав, — пригадує чоловік. — І так доспівав.

Михайло Полюга каже, що завжди робить те, що задумав.

— А успіх — це коли ми виступаємо на сцені, а глядачі посміхаються і їм подобається те, що вони бачать, — додає пан Михайло.

РЕКЛАМА

Гарячі ціни тижня (з 22.02.2017 по 28.02.2017)

КОТЕЛ на дрова
ECO-SIM

16500 грн.

ТИТАН-24 кВт
сталь - 8 мм
час горіння 8-24 години

096 377-19-00
050 377-19-00
0352 510-510

Консультації щодо оформлення - БЕЗКОШТОВНО!

* на умовах придбання через Державну програму відшкодування вартості обладнання

ВІКНАР'ОФ ВІКНА • ДВЕРІ
ЛОДЖІЇ • БАЛКОНИ

МАІСТЕР ВІКНАНОЇ СПРАВИ
ФІРМОВИЙ САЛОН
www.viknaroff.com.ua

К.Острозького 70.
тел.: (0352) 42-00-52, (097) 909-49-46, (097) 909-49-43
15 квітня, 6 (р-к "Оріон") тел.: (0352) 51-19-25, (095) 919-43-34

LWS 3 NEW 1600 грн.
ClassicLine 400 1880 грн.

Вхідні двері
MILANO
УКРАЇНСЬКИЙ ВИРОБНИК

Ми пропонуємо:
визначний вибір дверей
визначний вибір дверей
визначний вибір дверей
визначний вибір дверей
визначний вибір дверей

м. Тернопіль,
вул. М. Кривоноса, 4
тел.: 53-05-00,
(093) 315-01-45

від 3 000⁰⁰ грн

Каміни
Топки
Мрамур,
камін'

www.kamin-top.com.ua

ПП «Вершина камфорту»
(096) 227-73-37, (097) 960-13-66

від 3000⁰⁰ грн

Двері міжкімнатні
Склад МДФ,
паліт екошпон
Готовий виріб до 3 тижнів
модель мас 3 види дизайну

ПОНДА 100
ДВЕРІ БІЛОРУСЬКІ МОДЕЛЕЙ
м. Тернопіль
вул. 15 квітня, 5а
(«Сільпо», 2 поверх)
(0352) 511-011
(067) 67 41 800
(050) 60 26 100
Формуємо дилерську мережу

2014⁰⁰ грн

ШАФИ-КУПЕ від виробника

www.komandor.com.ua пр-т. С. Банкерн, 11 Б.
(зуп. Стадіон)
тел.: (067) 340 58 94, (0352) 42 10 07

від 4 500⁰⁰ грн

СПОРТИВНІ
НОВИНИКубок Науменка
відбудеться всьоме

• Сьомий турнір пам'яті Юрія Науменка відбудеться у Тернополі з 3 до 5 березня.

Участь у традиційному турнірі з міні-футболу можуть прийняти усі охочі аматорські команди Тернополя.

Заявки від учасників організатори прийматимуть до 1 березня. Детальна інформація про турнір за номером телефону — 097-500-95-26.

Додамо, що змагання відбудуться у тернопільському фізкультурно-оздоровчому комплексі, що на Братів Бойчуків 4 А.

У тернополян —
«срібло»

• Тернопільські біатлоністки Анастасія Меркушина і Олена Підгрушна у складі збірної України вибороли друге місце у жіночій естафеті на чемпіонаті світу, що днями завершився у Австрії

Естафета відбулася 17 лютого у Хохфільцені. Перші два етапи подолали Ірина Варвинець та Юлія Джима. А другу частину гонки успішно провели тернополянки. Третій етап пробігла наймолодша учасниця команди Анастасія Меркушина. А завершила гонку уже традиційно капітан команди — Олена Підгрушна.

Для збірної України ця нагорода стала першою та єдиною на цьогорічному чемпіонаті світу.

Три медалі —
на Кубку України

• Дві золоті та срібна нагорода — такий здобуток тернопільських легкоатлетів на Кубку України у приміщенні, що 11 лютого відбувся у Києві.

Золоту нагороду у стрибках у довжину виборов Сергій Крук. Медаль такого ж гатунку здобув Дмитро Чорнота у потрійному стрибку.

Бронзова нагорода у активі нашої Наталії Стребкової, яка виступила у бігу на дистанції 1500 м. Усі спортсмени є представниками школи вищої спортивної майстерності.

Наступні старты для тернополян — чемпіонат України у приміщенні, що відбудеться у Сумах 17-19 лютого.

Юні футзалісти
здобули «бронзу»

• Команда вихованців тернопільської дитячо-юнацької спортивної школи з футболу завойовувала бронзові нагороди на Кубку України з футзалу, що відбувся у Хмельницькому.

На груповому етапі тернопільська команда впевнено перемогла у всіх поєдинках та вийшла до півфіналу, де поступилась «Явір-Олімп» з рахунком 4:3. У матчі за третє місце наші футболісти розгромили команду «Дунай-1» з Одещини.

Кращим захисником Кубка України організатори змагань визнали гравця тернопільської команди Віталія Муца.

Команду до змагань готував тренер Ростислав Ціх.

ТЕРНОПОЛЯНИН АНДРІЙ АНТОНЮК
ВИБОРОВ ПУТІВКУ НА ЧЕМПІОНАТ

Успіх ■ у фінальній сутичці наш Андрій Антонюк здолав свого запеклого противника, взявши у нього реванш за програш на дорослому чемпіонаті України

АНДРІЙ ТИХИЙ, 097-636-12-34,
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

Борець греко-римського стилю Андрій Антонюк переміг на чемпіонаті України. Тепер спортсмен виступить на європейській першості.

На чемпіонаті України серед спортсменів до 23-х років тернопільський спортсмен виступив у ваговій категорії 80 кг. У фінальній сутичці Андрій Антонюк здолав свого запеклого противника.

— У фіналі Андрію протистояв бронзовий призер чемпіонату Європи Ярослав Фільчаков з Харкова, — каже директор дитячо-юнацької спортшколи з греко-римської боротьби Андрій Телебан. — Два місяці тому на дорослому чемпіонаті України Андрій Антонюк йому поступився. Тепер нашому борцю вдалося взяти реванш. У фіналі — наша перемога 7:4.

Загалом на чемпіонаті України Андрій Антонюк провів три поєдинки. Передували фінальній сутичці перемоги над спортсменами з Вінниці та Миколаєва.

— Звісно ж, найважче було у фіналі, — додає Андрій Телебан. — Але Андрій виклався на всі сили і впевнено виграв. Все, що він вмів — показав. Тож ця перемога є цілком заслуженою.

Тріумф у Харкові дозволив тер-

На чемпіонаті України серед молоді Андрій Антонюк (у центрі) переміг у трьох поєдинках

нопільському борцю увійти до складу збірної України для виступу на чемпіонаті Європи, що відбудеться 2-4 квітня в Угорщині.

— Андрій уже вирушив на перші тренувальні збори у Конча-Заспі, — продовжує співрозмовник. — Цей базовий збір триватиме до 4 березня. Потім він повернеться у Тернопіль, де продовжить підготовку. А уже безпосередньо перед чемпіонатом Європи усю команду ще раз зберуть у столиці. І 30 березня збірна України вилітає до Будапешта. Шанси на європейську медаль у Андрія є і ми усі розраховуємо, що він зможе зійти на педестал пошани.

Додамо, що Андрій Антонюк представляє школу вищої спортивної майстерності. Тренерами спортсмена є Андрій Телебан та Віталій Ліщинський.

Також на чемпіонаті України у Харкові виступив ще один тернополянин — Олександр Новачок. Хлопець раніше здобував бронзову медаль на чемпіонаті України се-

ред дорослих. Тепер він перейшов у іншу вагову категорію і цього разу програв першу сутичку.

— Розраховуємо у майбутньому і на студента економічного коледжу Олега Дикого, — каже Андрій Телебан. — 3 21 лютого ми

їдемо з ним на змагання кадетів до Білорусі, а потім в Угорщину. Наприкінці березня розраховуємо на успішний виступ на чемпіонаті України серед кадетів. А серед дорослих наші найбільші сподівання зосереджені на Андрію Антонюку.

На міському чемпіонаті —
сотня борців

Чемпіонат міста з греко-римської боротьби у двох вікових категоріях — 11-12 та 9-10 років відбувся минулого тижня. У змаганнях взяли участь майже сто юних спортсменів.

— Мета змагань — перегляд хлопців для формування команди та резерву, — каже Андрій Телебан. — Готуємо їх для участі у традиційних змаганнях «Орлятко-2017», що відбудеться у Тернополі у квітні. До речі, частина борців, які змагалися 15 лютого, в той же день вирушила на змагання в Одесу.

У Тернополі діє лише одна школа з цього виду спорту, що розташована у Тернопільському замку. В області шкіл греко-римської боротьби — немає.

— Це єдиний вид спорту, де не займаються дівчата, — додає чоловік. — Намагаємося шукати хлопчиків та зацікавити їх заняттями. Великим кроком вперед для нас стало б створення спортивних класів у школах, так як це роблять у інших містах.

У спортивній школі з греко-римської боротьби наразі займаються близько 450 дітей.

Тернополянка вчетверте поспіль стала
найсильнішою боксеркою України

АНДРІЙ ТИХИЙ, 097-636-12-34,
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

Тернопільська боксерка Олеся Крисюк перемогла на чемпіонаті України серед жінок, молоді та юніорок. Цей успіх став четвертим поспіль для нашої юніорки.

Чемпіонат відбувався з 6 до 12 лютого у Ковелі, що на Волині. Участь у ньому прийняла рекордна кількість учасниць — майже двісті боксерок.

Учениця тернопільського правого ліцею, вихованка спортшколи з греко-римської боротьби та представниця школи вищої спортивної майстерності Олеся Крисюк провела два поєдинки у ваговій категорії 66 кг серед юніорок. У фіналі вона здолала суперницю із Запоріжжя з рахунком 5:0. Ця перемога дозволила тернополянці підтвердити статус першої спортсменки у своїй

ваговій категорії. Тепер вона готуватиметься до чемпіонату Європи з боксу, що відбудеться у травні в Болгарії або Росії.

Перший етап підготовки для Олеси Крисюк розпочнеться 30 березня, коли дівчина вирушить на навчально-тренувальний збір у Надвірну. А перед виїздом на європейську першість на нашу спортсменку очікує ще один збір у Києві. До слова, Олеся також є претенденткою на поїздку на чемпіонат світу, що пройде восени.

На чемпіонаті України у Ковелі честь Тернополя захищали вихованки обласної спортшколи з літніх видів спорту. У ваговій категорії 57 кг серед юніорок виступила учениця школи № 14 Вікторія Нетичук. А у категорії жінки змагалась студентка медколеджу — Вероніка Ісаєва. Обидві боксерки свої поєдинки програли, посівши

Чотириразова чемпіонка України Олеся Крисюк та її тренери — Микола Петришин і Руслан Фірман

підсумкові п'ять місяця. Змагались дівчатам довелось з чинною чемпіонкою та призеркою України.

Спортсменок до чемпіонату України готували тренери Руслан Фірман та Микола Петришин.

Допомогу в організації та поїздки на змагання надали президент Федерації боксу Тернополя Євген Степанов, меценат Іван Сопронюк та обласне управління фізкультури та спорту.

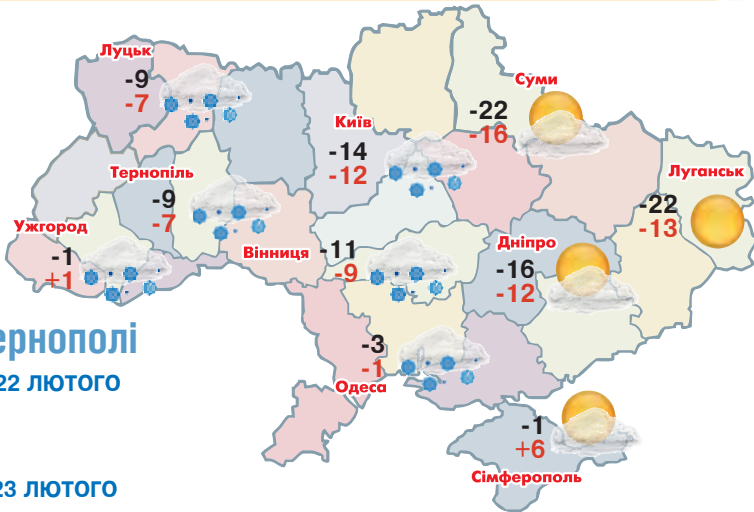

Родзинки тернопільських шкіл

Ми починаємо новий проект про освітні заклади Тернополя. Наш журналіст побуває у всіх тернопільських школах і запитає у вчителів і учнів, чим особлива кожна школа. Про Українську гімназію на вулиці Франка і школу №2 на вулиці Новий Світ **читайте у «RIA плюс» від 1 березня**

СПОНСОР ПРОГНОЗУ ПОГОДИ

Погода у Тернополі

- СЕРЕДА, 22 ЛЮТОГО**
3°C
5°C
- ЧЕТВЕР, 23 ЛЮТОГО**
4°C
5°C
- П'ЯТНИЦЯ, 24 ЛЮТОГО**
0°C
6°C
- СУБОТА, 25 ЛЮТОГО**
-3°C
3°C
- НЕДІЛЯ, 26 ЛЮТОГО**
-1°C
3°C

Склад МЕБЛІВ та МАТРАЦІВ ШАФИ-КУПЕ
www.nashi-mebli.com.ua
НАШІ МЕБЛІ вул. Живова, 41 (навпроти автовокзалу) (096) 276-14-40

RIA MISS 2016
Фінал
10 березня о 21:00

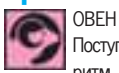
Приймає: **CLUB & RESTAURANT OPERA**
Туристичний партнер: **TRAVEL**
Офіційний фотограф: **LUPYCHUK LESIA**
Бізнес партнер: **FERRIZO**
Партнери: **SPICE**, **КІСЕЛІ**, **EMPIRE of MODELS**, **LAMBRE**

24.02 / 19:00
ТЕАТР ІМ. ШЕВЧЕНКА
Міс Тернопіль 2017
ДІЗНАНСЯ ПЕРШИМ ХТО ЗДОБУДЕ ІНТУІТІВНІ МІС ТЕРНОПІЛЬ 2017
ДОВІДКИ ЗА ТЕЛЕФОНАМИ
+38 067 471 04 06 / +38 050 377 59 84
FERRIZO
ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПАРТНЕР

ПП Бурмака Н.П. 25 лютого 2017р. о 8-00 год.
ЕФЕКТИВНЕ ЛІКУВАННЯ:
• АЛКОГОЛІЗМУ • ІГРОМАНІЇ
• ЗАЙВОЇ ВАГИ • КУРІННЯ
Лікування проводиться індивідуально. www.nadiya.com.ua
м. Тернопіль, вул. Замкова, 14 (гот. «Тернопіль»); тел.: (0352) 42-00-22, (067) 451-44-25

СЛУЖБА ДОСТАВКИ ВОДИ
тел.: (0352) 42 08 96 (067) 86 490 38
“Криниця”
www.efitvodja.te.ua

Гороскоп

ОВЕН

Поступово входять у робочий ритм, не звалюйте на себе багато справ. У середу перевіряйте всю інформацію, є ймовірність неточностей. У неділю присвятіть собі достатньо часу.

ТЕЛЕЦЬ

Вас можуть очікувати серйозні життєві зміни. Активність на роботі спрямуйте в конструктивне русло. Не вплутуйтеся в суперечки. Особисте життя на загальний огляд не виставляйте.

БЛИЗНЮКИ

Вам знадобиться допомога родичів, не соромтеся просити про неї. Цей тиждень вдалий для вирішення проблем. Прислухайтеся до інтуїції, проявіть розсудливість, яка допоможе вам прийняти рішення.

РАК

Цей тиждень вдалий для творчості - запишіться на танці або на малювання. Ймовірно, ви зрозумієте, що використовуєте не всі свої можливості.

ЛЕВ

На початку тижня друг може дати вам цінну пораду або надати неоціненну послугу. Колеги підтримають ваші ділові пропозиції, а начальство вручить премію.

ДІВА

Не піддавайтеся емоціям, їх сила може затьмарити розум і нашкодити справам. Не командуйте близькими і не з'ясовуйте стосунки. Прислухайтеся до порад старших. Сконцентруйтеся на важливому.

ТЕРЕЗИ

Завдяки оптимізму і гнучкості привернете увагу оточуючих. Ваш професійний успіх забезпечить нагороду. Придбайте нові професійні навички й уміння.

СКОРПІОН

Залиште всі страхи і побоювання позаду. Вас чекає успіх, кар'єрний ріст, премія і похвала від начальства. Фінансова ситуація налагодиться.

СТРІЛЕЦЬ

Якщо ваші партнери роблять крок назустріч, не шукайте в цьому підступ. Це стосується і особистої, і професійної сфери. У середу можуть надійти перспективні ділові пропозиції. Субота - день вирішення проблем.

КОЗЕРІГ

Цього тижня краще відступити назад, щось відкласти, від чогось відмовитися. Таке коригування планів піде на користь. Родичі можуть змусити вас хвилюватися.

ВОДОЛІЙ

Ви зможете позитивно зарекомендувати себе перед начальством, але при цьому важливо працювати в команді. У середу уникайте необачних вчинків на роботі і вдома.

РИБИ

Повірте в свої сили, женіть геть невпевненість і страхи, які будуть перешкодами для руху вперед. Постарайтеся більше слухати і менше говорити. Неділя - активний день, який жадає від вас рішучості.

КВАРТИРИ
ПОДОБОВО
ПОМІСЯЧНО
(096) 00-777-00